T.C.
HATAY MUSTAFA KEMAL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
SANAT VE TASARIM ANA SANAT DALI

İŞ YERİ TABELALARININ BİÇİM VE İÇERİK AÇISINDAN ANTAKYA KENT DOKUSUYLA ETKİLEŞİMİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Hazırlayan
Ahmet SAFA

Tez Danışmanı
Doç. Berna Özlem ÖZCAN

Hatay-2019

ONAY

AHMET SAFA tarafından hazırlanan *"**İŞ YERİ TABELALARININ BİÇİM VE İÇERİK AÇISINDAN ANTAKYA KENT DOKUSUYLA ETKİLEŞİMİ"*** adlı bu çalışma jüri tarafından lisansüstü öğretim yönetmeliğinin ilgili maddelerine göre değerlendirilip oybirliği / oyçokluğu ile ***SANAT ve TASARIM ANA SANAT DALINDA YÜKSEK LİSANS TEZİ*** olarak kabul edilmiştir.

.../ … /2019

Jüri Üyeleri	**İmza**
Doç. Berna Özlem ÖZCAN (Tez Danışmanı)	
Prof. Dr. Seval YAVUZ (Üye)	
Doç. Dr. Ayhan ÖZER (Üye)	

Ahmet Safa Tarafından Hazırlanan "***İş Yeri Tabelalarının Biçim ve İçerik Açısından Antakya Kent Dokusuyla Etkileşimi"*** adlı tez çalışmasının yukarıda imzaları bulunan jüri üyelerince kabul edildiğini **onaylarım.**

[Doç. Dr. Mustafa Onur KAN]

Enstitü Müdürü

TÜRKİYE CUMHURİYETİ
HATAY MUSTAFA KEMAL ÜNİVERSİTESİ SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

Bu belge ile, bu tezde yer alan bilgilerin tamamının akademik kurallara ve etik ilkelerine uygun olarak toplanıp sunulduğunu beyan ederim. Söz konusu kural ve ilkelerin gereği olarak tezde yararlandığım eserlerin tamamına uygun bir şekilde atıfta bulunarak kaynak gösterdiğimi ayrıca beyan ederim. (.../.../2019)

Tezi Hazırlayan Öğrencinin Adı-SOYADI: Ahmet SAFA

İmza

ÖNSÖZ

Araştırmada, bir grafik tasarım ürünü olan ve günlük hayatta yaygın olarak kullanılan iş yeri tabelalarının Antakya Kenti'ndeki kullanım alanları, kullanım biçimleri, tasarımı, üretimi ve montajına yer verilmiştir. Antik bir kent imajına sahip olan Antakya'da, iş yerlerinin kullandıkları tabelalar gözlemlenmiş, biçim ve içerik açısından incelenmiştir. Ortaya çıkan sonuçlara göre, kentin dokusunu olumsuz yönde etkileyen sorunlar belirlenmiş ve tek-tip iş yeri tabelası kullanılmasının, kentin imajının korunması için uygun olacağı düşünülmüştür. Araştırmanın sonucunda Antakya'daki önemli mekanlardan biri olan Saray Caddesi ve Kurtuluş Caddesi model alınmış ve tek-tip tabela uygulamasının örneği oluşturulmuştur.

Tez süresi boyunca yardımlarıyla bana destek olan danışmanım Doç. Berna Özlem Özcan'a, Güzel Sanatlar Fakültesi Dekanı Prof. Dr. Seval Yavuz'a, daima yanımda olan çok değerli Doç. Seher Kurt hocama çok teşekkür ederim. Ayrıca desteklerini hiçbir zaman esirgemeyen dostlarım Musa Bağ ve Muhammed Emre Vural'a, beni bugünlere getiren aileme, kardeşim Eymen Safa'ya ve son olarak can yoldaşım Zekiye Celep'e sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Ahmet SAFA

İŞ YERİ TABELALARININ BİÇİM VE İÇERİK AÇISINDAN ANTAKYA KENT DOKSUYLA ETKİLEŞİMİ

Ahmet SAFA

Sanat ve Tasarım Ana Sanat Dalı, Yüksek Lisans Tezi, 2019

Danışman: Doç. Berna Özlem ÖZCAN

ÖZET

Günümüzde tüm modern kentlerde, tabelaların kullanım alanları hayli geniştir. Gündelik hayatın bir parçası olan, yazı ve görsel kullanılarak oluşturulan tabelalar, görsel iletişimin önemli ögelerindendir. Bu tabelalar, kent dokusu bileşenlerinin önemli bir kısmını kapsadığı için kent imajının oluşmasında belirleyici bir rol oynamaktadır. Her ne kadar gündelik yaşamı kolaylaştırsalar da kimi zaman kentin görsel dokusunu olumsuz yönde etkilemektedirler. Hatay'ın il merkezi konumundaki Antakya, mimari, tarihsel ve kültürel yönlerden kendine özgü bir kimliğe sahiptir. Ancak, Antakya'daki iş yeri tabelalarının gelişigüzel oluşturulması, kent dokusunu zedelemektedir. Bu çalışmanın amacı, tabelaların görsel niteliği ve kent dokusu arasındaki ilişkiyi şekillendiren negatif ve pozitif ögelerin saptanması ile, Antakya kent dokusuna zarar veren görsel kirliliğin önüne geçmektir. Bu çalışmada, iyi bir iş yeri tabelasında olması ve olmaması gereken özellikler belirlenmiş ve detaylı bir şekilde anlatılmıştır. Tezin sonuç ürünü olarak, görsel kirliliği önleyen işyeri tabelarınının tasarım önerileri sunulmuştur.

ANAHTAR KELİMELER

Tabela, İş Yeri Tabelası, Antakya, Hatay, Kent Dokusu, Tek-tip Tabela

THE INTERACTION OF COMMERCIAL SIGNBOARDS WITH ANTAKYA URBAN FABRIC DUE TO FORM AND CONTENT

Master's Thesis, Ahmet SAFA
Art And Design Department, 2019
Supervisor: Assoc. Berna Özlem ÖZCAN

ABSRACT

Novadays, in all modern cities, the usage area of the signboards is quite wide. The signboards that are a part of the daily life and are designed as using written and visual items are important element of visual communication. These signboards have a decisive role in the formation of urban image because, they comprise the important part of the component of the cities. Whatever they make easier the daily life, they can effect the visual texture of the cities negatively. Antioch which is the city center of Hatay has a spesific identity historically and culturally. However, creating the signboards randomly demages the urban texture. The aim of this study is to prevent the visual pollution demaging urban texture with dedection of the negative and positive elements which give form to relation between the visual quality and urban texture. In this study, the features of how should or shouldn't be the features of a fair business signboards have been determined and it has been explained in detail. As an outcome the visual of the study, the proposals which prevent the visual pollution are offered.

KEY WORDS

Signboard, Workplace Signboard, Antioch, Hatay, Urban Fabric

İÇİNDEKİLER

Sayfa

ÖNSÖZ ..... **i**
ÖZET ..... **ii**
ABSTRACT ..... **iii**
İÇİNDEKİLER ..... **iv**
RESİMLER LİSTESİ ..... **vii**
ŞEKİLLER LİSTESİ ..... **x**

GİRİŞ

Araştırmanın Konusu ve İçeriği **1**
Araştırmanın Amacı ve Önemi **1**
Araştırmanın Yöntemi **2**
Sınırlılıklar **2**

BİRİNCİ BÖLÜM
TABELANIN TANIMI, TARİHİ VE ÇEŞİTLERİ

1.1. Tabela **3**
1.2. Tabelanın Tarihi Gelişimi **3**
1.3. Tabela Çeşitleri **4**
1.3.1. İsim Tabelaları **5**
1.3.2. Trafik Levhaları **5**
1.3.3. İm Tabelaları **6**
1.3.4. Fener Tabela **6**
1.3.5. Harita Tabelaları **7**
1.3.6. Totem Tabelalar **7**
1.3.7. Taşıt Tabelaları **8**
1.3.8. Uyarı Levhaları **9**
1.3.9. Yön Tabelaları **9**
1.3.10. İnşaat Tabelaları **9**

İKİNCİ BÖLÜM
İŞ YERİ TABELALARI

2.1. İş Yeri Tabelasının Tanımı **11**
2.2. İş Yeri Tabelalarının Amacı ve İşlevi **11**
2.3. İş Yeri Tabelalarının Biçimsel Özellikleri **12**

2.4. İş Yeri Tabelasında Kullanılan Malzemeler.....**13**
2.4.1. Pleksiglas Tabela.....**14**
2.4.2. Cam Tabela.....**16**
2.4.3. Metal Tabela.....**17**
2.4.4. Polikarbon Tabela.....**18**
2.4.5. Vinil Germe Tabela.....**19**
2.4.6. Elektronik Tabelalar……**20**
2.4.6.1. Led Tabela.....**20**
2.4.6.2. Neon Tabela……**21**
2.5. İş Yeri Tabelalarının Tasarımında Dikkat Edilmesi Gereken Hususlar.....**22**
2.5.1. Bütünlük.....**22**
2.5.2. Farklılık.....**23**
2.5.3. Vurgu.....**23**
2.5.4. Denge.....**24**
2.5.5. Görsel Hiyerarşi.....**25**
2.5.6. Ritim.....**26**
2.5.7. Mekan.....**26**
2.5.8. Orantı.....**27**
2.5.9. Hareket.....**28**
2.5.10. Kontrast.....**28**
2.6. İş Yeri Tabelalarında Görsel Öğe Kullanımı.....**28**
2.7. İş Yeri Tabelalarında Tipografi Kullanımı.....**30**
2.8. İş Yeri Tabelalarında Yabancı Dil Kullanımı.....**33**

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM
ANTAKYA'NIN KENT DOKUSUYLA ETKİLEŞİMİNDE İŞ YERİ TABELALARININ ROLÜ VE ÖNEMİ

3.1. Kent Kavramı.....**35**
3.2. Kentin Oluşumu.....**35**
3.3. Kent Dokusunun Tanımı ve Önemi.....**36**
3.4. Antakya Kenti.....**38**
3.4.1. Fiziksel Yapısı.....**39**
3.4.2. Sosyo-Ekonomik Yapısı.....**39**

3.4.3. Kültürel Yapısı.....**40**
3.4.4. Mimari Yapısı.....**40**
3.5. Kent Dokusu Çerçevesinde Belediyelerin İş Yeri Tabelalarına Yaklaşımı.....**41**
3.6. Yurt Dışındaki İş Yeri Tabelaları.....**44**
3.6.1. Standart Özelliklere Sahip Yurtdışındaki İş Yeri Tabelaları.....**49**
3.6.1.1. Londra-İngiltere.....**49**
3.6.1.2. Salzburg-Avusturya.....**51**
3.7. Türkiye'deki İş Yeri Tabelaları.....**53**
3.7.1. Mardin Büyükşehir Belediyesi.....**55**
3.7.2. Bursa Büyükşehir Belediyesi.....**56**
3.7.3. Üsküdar Belediyesi.....**57**
3.8. Antakya'daki İş Yeri Tabelalarının Rolü ve Önemi.....**58**
3.9. Antakya'daki İş Yeri Tabelalarında Oluşan Görüntü Kirliliği.....**59**
3.9.1. Kentteki Yapılarda Oluşan Tabela Kalabalığı.....**59**
3.9.2. Bir İş Yerinde Çok Sayıda Tabela Kullanımı.....**60**
3.9.3. Tabelanın Çevre ve Mekanla Uyumsuz olması.....**61**
3.9.4. Tabelada İşlevine Uygun Malzeme Kullanımaması.....**62**
3.9.5. Tabelada İşlevi Dışında Detayların Kullanılması.....**64**
3.9.6. Tabelalarda Dil Kirliliği Oluşturulması.....**66**
3.9.7. Tabelada Kalabalık İçerik Oluşturulması.....**69**
3.10. İş Yeri Tabelası Uygulama Önerileri.....**70**
3.10.1. Kurtuluş Caddesi.....**71**
3.10.2. Saray Caddesi.....**74**

SONUÇ ve ÖNERİLER.....**78**

KAYNAKÇA.....**81**

RESİMLER LİSTESİ

Resim-1: Tesis Tabelası, Pompei…….**4**
Resim-2: "Köpekten Kaçının" Uyarı Tabelası, Pompei……**4**
Resim-3: Apartman İsmi Tabelası……....**5**
Resim-4: Yetkili İsmi Tabelası……..**5**
Resim-5: İm Tabelası…….....**5**
Resim-6: İm Tabelası 2……..**5**
Resim-7: Trafik Levhaları……**6**
Resim-8: Işıklı Fener Tabela……**7**
Resim-9: Işıksız Fener Tabela……...**7**
Resim-10: Harita Tabelası……...…..**7**
Resim-11: Kasap Totem Tabela……..…..**8**
Resim-12: Fırın Totem Tabela……..**8**
Resim-13: Taksi Taşıt Tabelası……...…..**8**
Resim-14: Otobüs Taşıt Tabelası……..**8**
Resim-15: Uyarı Levhaları……....**9**
Resim-16: Yön Tabelaları…….....**9**
Resim-17: İnşaat Tabelası……...**10**
Resim-18: Fırın İş Yeri Tabelası……..**11**
Resim-19: Kafe İş Yeri Tabelası……..**11**
Resim-20: Hukuk Bürosu ve Kreş Tabelası……..……..**12**
Resim-21: Pleksiglas Kutu Harf Tabela……...……..**16**
Resim-22: Pleksiglas Folyo Tabela……....**16**
Resim-23: Işıksız Cam Tabela……....**16**
Resim-24: Işıklı Cam Tabela……..**16**
Resim-25: Metal Levha Üzerine Folyo Yapıştırma Tekniği……..……**17**
Resim-26: Metal Kutu Harf Tabela……....**17**
Resim-27: Metal Lazer Kesim Makinesi……..……..**18**
Resim-28: Işıklı Polikarbon Tabela……..…..**19**
Resim-29: Büyük Boy Vinil Germe Tabela……..……..**20**
Resim-30: Neon Tabela……..**21**
Resim-31: Neon Totem Tabela…….…..**21**
Resim-32: Birbirinden Farklı Marka İsimleri……...……..**23**

Resim-33: Vurgu Yapılmış Tabela……...…..**24**
Resim-34: Simetrik Yerleştirilmiş Tasarım……..……..**25**
Resim-35: Asimetrik Yerleştirilmiş Tasarım……..**25**
Resim-36: Hiyerarşik Tasarlanmış Tabela……..**26**
Resim-37: Ritime Örnek İş yeri Mekanı……...…..**26**
Resim-38: Ritime Örnek İş Yeri Tabelası……..**26**
Resim-39: Mekan Kullanımına Örnek İş Yeri……..…..**27**
Resim-40: Orantılı Tasarıma Örnek İş Yeri Tabelası…….…**27**
Resim-41: Hareket İlkesine Örnek İş Yeri Tabelası……...……**28**
Resim-42: Kontrast İlkesine Örnek İş Yeri Tabelası……..…**28**
Resim-43: Elektronik Servis İş Yeri Tabelası……..…..**31**
Resim-44: Oyuncak Dükkanı İş Yeri Tabelası…….…..**31**
Resim-45: Oto Ekspertiz İş Yeri Tabelası……..**31**
Resim-46: Birbirinden Farklı Fontların Yer Aldığı İnternet Kafe Tabelası…...……**32**
Resim-47: Dil Kirliliği Oluşturan Tabelalar……...**34**
Resim-48: Ülke Sınırları İçerisinde Hatay İlinin Konumu…….....**38**
Resim-49: Hatay-Antakya Uydu Fotoğrafı……**39**
Resim-50: Asi Nehri, Antakya……....**39**
Resim-51: Birbirinden Farklı Eczane Logoları…….……..**44**
Resim-52: Posta Tabelası, Fransa…….…..**45**
Resim-53: Berber Tabelası, Fransa……**45**
Resim-54: Otel Tabelası, Belçika……...**45**
Resim-55: Kitapçı Tabelası, Hollanda……**45**
Resim-56: İş Yeri Tabelaları, Las Vegas……....**46**
Resim-57: İş Yeri Tabelaları 2, Las Vegas…….....**46**
Resim-58: İş Yeri Tabelaları 3, Las Vegas……**46**
Resim-59: İş Yeri Tabelaları, Hong Kong……..**47**
Resim-60: İş Yeri Tabelaları 2, Hong Kong……...**47**
Resim-61: İş Yeri Tabelaları 3, Hong Kong……...**47**
Resim-62: Antika Dükkanı, İspanya……...**48**
Resim-63: Bar İş Yeri, İngiltere……**48**
Resim-64: İş Yeri Mekanları, Almanya……..**48**
Resim-65: High Road Leyton, Londra……....**50**
Resim-66: High Road Leyton, Londra (Eski Görünümü) …….……**50**

Resim-67: High Road Leyton, Londra……....**51**
Resim-68: High Road Leyton, Londra 2……**51**
Resim-69: Salzburg, Avusturya……..**51**
Resim-70: Getreidegasse Caddesi, Salzburg, Avusturya……**52**
Resim-71: Zara, Fener Tabela, Salzburg……**52**
Resim-72: Mc Donnalds, Fener Tabela, Salzburg……..**52**
Resim-73: Tabela Kalabalığı, Türkiye……....**53**
Resim-74: Tabela Kalabalığı 2, Türkiye……**54**
Resim-75: Tabela Kalabalığı 3, Türkiye……....**54**
Resim-76: Tabela Kalabalığı 4, Türkiye……**55**
Resim-77: Mardin'deki Standart Tabela Uygulaması……**55**
Resim-78: Bursa'daki Standart Tabela Uygulaması……...…**56**
Resim79: Bursa Kapalı Çarşısı Standart Tabela Uygulaması 1……..…**57**
Resim-80: Bursa Kapalı Çarşısı Standart Tabela Uygulaması 2……**57**
Resim-81: Üsküdar Belediyesi Standart Tabela Uygulaması……..…**58**
Resim-82: İş Hanında Bulunan Tabelalar……..…..**59**
Resim-83: İş Hanı İş Yeri Tabela Panosu……..…..**60**
Resim-84: Eczane Tabelası……**60**
Resim-85: İnternet Kafe İş Yeri……..**61**
Resim-86: Kasap İş Yeri Tabelası……..**63**
Resim-87: Butik İş Yeri Tabelası……...**64**
Resim-87/a: Butik İş Yeri Tabelasındaki Tipografik Detay……...……**65**
Resim-87/b: Fazla Yazı Detayı……...**65**
Resim-87/c: Fazla Görseller……...**65**
Resim-88: Lacoste Firma Logosu……...**66**
Resim-89: Yabancı Dil Kullanımına Örnek İş Yeri Tabelaları……..……**67**
Resim-90: Yabancı Dil Kullanımına Örnek İş Yeri Tabelası……**67**
Resim-91: Arapça Tabela, Antakya……**68**
Resim-92: Arapça Tabela 2, Antakya……**68**
Resim-93: Arapça Tabela 3, Antakya……**69**
Resim-94: Fazla İçeriğe Sahip İş Yeri Tabelası 1……..**69**
Resim-95: Fazla Detaya Sahip İş Yeri Tabelası 2……..**70**
Resim-96: Düzensiz İş Yeri Tabelaları Örneği……...**71**
Resim-97: Düzensiz İş Yeri Tabelaları Örneği……..…..**71**

Resim-98: Kurtuluş Caddesi……...**72**
Resim-99: Kurtuluş Caddesi Tek-tip İş Yeri Tabelası Uygulama Önerisi…….**73**
Resim-100: Metal Levha Üzerine Harf Yapıştırma……**73**
Resim-101: Fener Tabela Tasarımı…….**73**
Resim-102: “Minion Pro” Yazı Tipi……...**74**
Resim-103: Saray Caddesi, Antakya……..**75**
Resim-104: Saray Caddesi Tek-tip İş Yeri Tabelası Uygulama Önerisi……**75**
Resim-105: Saray Caddesi Ahşap Tabela Tasarımı……**76**
Resim-106: Saray Caddesi Fener Tabela Tasarımı…….**76**
Resim-107: “Helvetica” Yazı Tipi……..**77**

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil-1: Fener Tabela Detayları…….……**6**
Şekil-2: Pleksiglas Tabela Tasarım Detayları……..**15**
Şekil-3: Polikarbon Tabela Detayları……..**18**
Şekil-4: Vinil Germe Tabela Detayları……..……..**19**
Şekil-5: Led Tabela Detayları……..**21**
Şekil-6: Kerning Ayarı Şeması……..……..**32**

İŞ YERİ TABELALARININ BİÇİM VE İÇERİK AÇISINDAN ANTAKYA KENT DOKUSUYLA ETKİLEŞİMİ

GİRİŞ

Araştırmanın Konusu ve İçeriği

Kent mekanlarının büyük bir bölümünü kapsayan iş yerleri, bulundukları kent dokusu ile sürekli bir etkileşim halindedir. Bu iş yerleri, mekanın türü veya yaptıkları iş hakkında tanıtım ve bilgilendirme yapmak için bir tabelaya ihtiyaç duymaktadır. Tabelanın hazırlanmasında ve kullanımında oluşacak biçimsel ve içeriksel hataların, şehrin dokusunu olumsuz açıdan etkileyeceği göz ardı edilmemelidir. Kentlerde bilinçsizce oluşturulan iş yeri tabelalarının meydana getirdiği görüntü kirliliği, kent dokusunun bozulmasına neden olabilmektedir. Bu araştırma, Hatay İli'nin merkezinde bulunan tarihi, mimari, kültürel vb. özellikleriyle ön plana çıkan Antakya Kenti'ndeki iş yeri tabelalarını kapsamaktadır. Bu çalışma ile, Antakya'daki iş yeri tabelalarının kentin dokusuna vereceği zararların önlenmesi hedeflenmiştir. Araştırma şu sorulara yanıt aramaktadır: Tabela nedir-nasıl hazırlanır ve çeşitleri nelerdir? Yurtdışında ve Türkiye'de, iş yeri tabelalarının kent dokusuyla olan olumsuz etkileşimi ile ilgili ne tür önlemler alınmıştır? Antakya'nın kent dokusuyla etkileşiminde iş yeri tabelalarının rolü ve önemi nedir? İş yeri tabelalarının kent dokusu ile uyumlu olabilmesi için ne tür önlemler alınmalıdır?

Araştırmanın Amacı ve Önemi

Antakya, kent dokusu açısından dünyada eşine az rastlanan kentlerden birisidir. Doğal ve insan kaynaklı birçok yıpranmalara karşı direnerek, kısmen günümüze kadar varlığını sürdürebilmiş olan bu kentin, gelecekte de tarihi, mimari ve kültürel özelliklerini yitirmemesi için kentin dokusunun bozulmasına neden olan unsurların önlenmesi gerekmektedir. Antakya'daki iş yeri tabelalarının birçoğu, kentin dokusu ve kimliği ile uyumsuz görünmektedir. Bu araştırma ile, Antakya'daki iş yeri tabelaları, biçim ve içerik açısından incelenmiş ve kent dokusuyla etkileşimindeki olumsuz etkileri irdelenmiştir. Bu tez, Antakya'daki iş yeri tabelalarının kent dokusuna zarar veren yönlerini ortaya koymak ve bu doğrultuda önlem alınmasını sağlayarak destek olmayı amaçlamaktadır.

Araştırmanın Yöntemi

Bu araştırmada, literatür taraması ve gözlem tekniği kullanılmıştır. Hipotezin çözümlenmesine destek olacak bilgiler, görsel dökümanlar ve yazılı belgeler derlenerek, elde edilen veriler metne dönüştürülmüştür. 2017-2019 yılları arasında biçim ve içerik açısından irdelenen tüm bu veriler, Antakya'daki iş yeri tabelalarının kent dokusuyla olan etkileşimlerini içermektedir.

Sınırlılıklar

Antakya bulunan ve görüntü kirliliği oluşturan tabelalar incelenirken grafik tasarımın ilke ve elemanları kriter olarak alınmıştır. Ayrıca, tabelaların kentin dokusuyla olan etkileşiminde, Çevre ve Şehircilik Bakanlığının hazırladığı "Görüntü Kirliliği Yönetmeliği Taslağı"ndaki maddelerden yararlanılmıştır. Oluşturulan tasarım önerileri, Antakya Kenti'nin tarihi mekanlanlarından olan Saray Caddesi ve Kurtuluş Caddesi ele alınarak hazırlanmıştır.

BİRİNCİ BÖLÜM
TABELANIN TANIMI, TARİHİ VE ÇEŞİTLERİ

1.1. Tabela

Tabelalar yönlendirme yapmak, bilgi vermek veya tanıtım yapmak amacıyla, iç veya dış mekanlarda kullanılan levhalara verilen isimdir. "Özel ya da resmi bir şirketin, kurumun isminin yer aldığı, kullanıcıların rahatlıkla görebileceği şekilde düzenlenmiş elemanlar…" (Okçu, 2007, s. 41) olarak da tanımlanan tabelalar, dükkanların giriş kapısı üzerine yerleştirilen tanıtıcı levhalardır. Bunlar, duyuru tabelaları, yön tabelaları, totem tabelalar, reklâm panoları (Şen, 2006, s. 10) vb. kategorilere ayrılarak açıklanmaktadır. Levhayı tabela haline getiren temel öğeler, üzerinde barındırdığı yazılar, resimler veya sembollerdir. Bu levhalar, dokulu veya dokusuz yüzeylerdeki ahşap, cam, metal, plastik vb. malzemelerden oluşmaktadır.

Tabelalar çoğunlukla halka açık yerlerde (sokak, cadde vs.), binaların iç ve dış cephelerinde, alt ve üst geçitlerde, otogarlarda, tren istasyonlarında, deniz veya hava limanlarında, taşıtlarda, stadyumlarda ve park alanlarında bulunurlar. Tabela denildiğinde, genelde akla iş yerlerinin veya çeşitli kurumların giriş kapısının üst kısmında veya duvarlarında asılı olan levhalar gelir fakat, bunlarla birlikte trafik levhaları, yön tabelaları, im tabelaları veya totemler de tabela çeşitlerindendir.

1.2. Tabelanın Tarihi Gelişimi

Tabela'nın ilk kez M.Ö. 3000 yılları arasında Babil'de bulunan bir iş yerinde görüldüğü ileri sürülmektedir. O dönemlere ait mezar taşlarına ve tabletlere çeşitli süslemeler yapıldığı bilinmektedir. İlk kez bir iş yerinde kullanılan tabela, çevresini de etkilemiş ve tabela kullanımı ilgi çekmeye ve yayılmaya başlamıştır. İnsanlar o dönemin iş yerlerine, üzerinde isimler ve resimler bulunan ve yapılan iş hakkında bilgi veren levhalar asmaya başlamışlardır (Bilgilik Webster, 1998). Ayrıca, o dönemlerde tapınak ve kale gibi büyük yapılar, yumuşak kil tuğlalar kullanılarak üretilmekteydi. Bu yapıların henüz kurumamış olan tuğlalarına o dönemin krallarının ya da önemli insanlarının isimleri kazılmaktaydı (Fritsch, 1947).

Gelişim süreci boyunca Eskiçağ ve Ortaçağ Avrupa'sında, insanların eğitim düzeyleri ve algı düzeylerine göre farklı yaklaşımlarla tasarlanan tabelalarda, sembolik anlatımlar yer almıştır (Ünsal, 1984). Atina ve Roma'daki iş yerlerinin kapılarının dış kısımlarında da o iş yeri hakkında tanıtım yapan levhalar kullanılmıştır. Kimi zaman

levha kullanmak yerine duvarları boyayarak üzerlerine bilgiler yazılmıştır (Ana Britannica). İtalya'da bulunan Pompei kentindeki tabelalar arasında, bir iş yerinin sattığı ürünlerin anlatıldığı şekiller görülmüştür. Pompei'de bulunan "Caupona of Euxinus" adında büyük bir tesisin girişinde (resim-1), üstte büyük bir Anka Kuşu ve altında iki tane küçük Tavus Kuşu yer almaktaydı (Conolly 1979). Bir diğer arkeolojik eser ise, üzerinde köpek bulunan ve altında "Köpekten Kaçının" yazısı yer alan bir mozaiktir (resim-2). Günümüzde de buna benzer amaçla asılmış olan ve üzerinde "Dikkat Köpek Var" yazısı bulunan tabelar kullanılmaktadır.

Resim-1: Tesis Tabelası, Pompei.

Kaynak: https://www.pompeiiinpictures.com/pompeiiinpictures/R1/1%2011%2011.htm (Erişim Tarihi: 26.04.2017)

Resim-2: "Köpekten Kaçının" Uyarı Tabelası, Pompei

Kaynak: https://www.bbc.com/news/world-europe-33677957 (Erişim Tarihi: 26.04.2017)

Tabelaların bugünkü bilinen biçimiyle kullanımı, sanayi devrimi ve dönemin yaşam alışkanlıklarını değiştiren buluşların ivme kazandırıcılığıyla söz konusu olabilmiştir. Elektrik kullanımının yaygınlaşması ile birlikte, sosyal yaşamın gece de sürdüğü kentlerde tabelaların gece de görülebilir olması yeni bir gereklilik ve olanak oluşturmuştur (https://www.academia.edu/24584770/Kentlerin_Bilgilendirici_ve_Yönlendirici_Göstergeleri_Tabelalar, 2018).

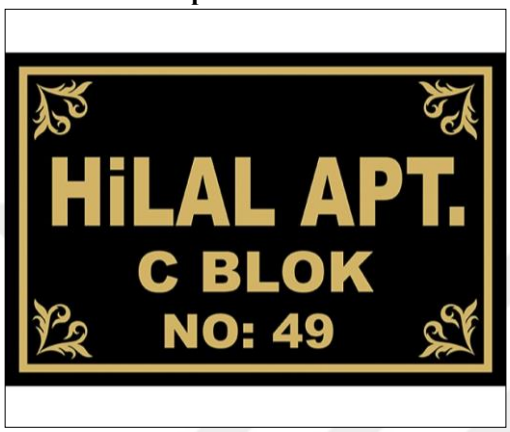
1.3. Tabela Çeşitleri

Kullanım alanları oldukça geniş olan tabelalar çok çeşitli ve işlevseldir. İhtiyaç duyulan alanlara göre, kentsel mekanlar, otoyollar, bina girişleri, motorlu-motorsuz taşıtlar, yaya geçitleri ve istasyonlar birçok farklı alanda kullanılmaktadır. Tabelalar, reklam yapmak, uyarmak, tanıtım yapmak gibi amaçlarına ve işlevlerine göre çeşitlere ayrılmaktadır.

1.3.1. İsim Tabelaları

İsim tabelaları apartman girişleri, hukuk büroları, okul, kütüphane gibi kurumlarda bulunur ve o mekanın amacı hakkında bilgi verir. "Öğretmenler Odası", "1. Kat" gibi, mekanların adını belirtme görevi görürler. Resim-3'te apartmanın girişinde bulunan ve apartman hakkında bilgi veren bir tabela yer almaktadır. Resim-4'te ise bir kurumun kapısının yanında bulunan isim tabelası görülmektedir.

Resim-3: Apartman İsmi Tabelası

Kaynak: https://www.verimreklam.com/hazirtasarimlar-apartmanadi2
(Erişim Tarihi: 03.05.2018).

Resim-4: Yetkili İsmi Tabelası

Kaynak- : https://yilmazmuhur.com/urunlerimiz/kapi-isimligi/
(Erişim Tarihi: 22.06.2018).

1.3.2. İm tabelaları

Diğer bir adıyla işaret tabelaları olan im tabelaları ile verilen mesajda, yazı yerine işaretler kullanılmaktadır. Bu şekilde mesaj daha az yer kaplamakta ve aynı zamanda daha etkili olabilmektedir. Örneğin "Engelli Araçları İçin Park Yeri" yazmak yerine, aynı mesajı ileten bir işaret kullanılmaktadır.

Resim-5: İm Tabelası

Kaynak: http://www.uyaritabelasi.com/
(Erişim Tarihi: 13.10.2018)

Resim-6: İm Tabelası 2

Kaynak: http://www.sanatreklam.net
(Erişim Tarihi: 13.10.2018)

1.3.3. Trafik Levhaları

Aynı zamanda uyarı levhaları olan bu tabelalar, sürücüleri veya yayaları trafik kuralları gereğince uyarma görevi görmektedirler. Trafik levhaları, araç ya da yaya trafiğine dahil olan yerlerde bulunurlar. Hayati öneme sahip olan bu tabelalar; doğal şartlara daha dayanıklı olması için, metal levhalar şeklinde hazırlanırlar.

Resim-7: Trafik Levhaları

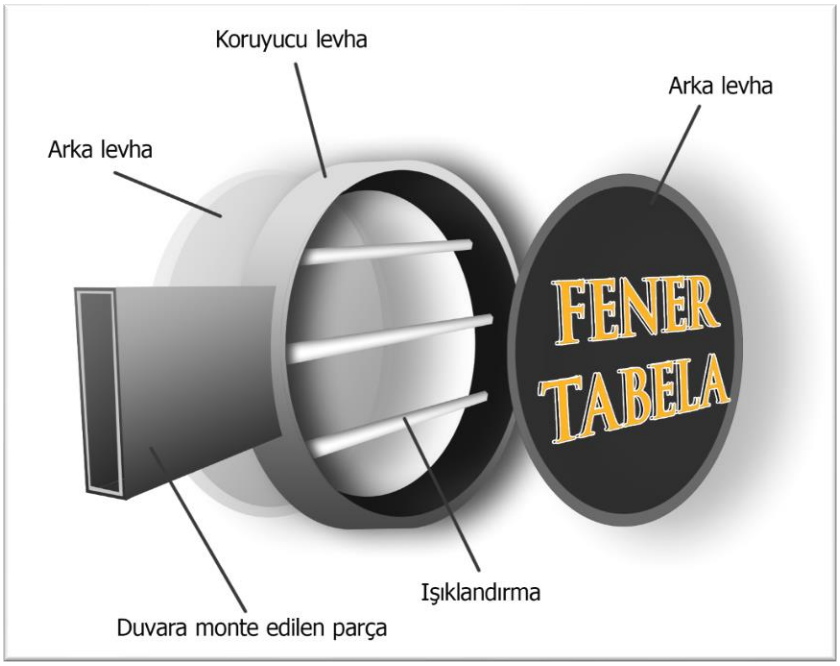

Kaynak: http://www.maksimumisguvenligi.com/urunler/trafik-isaretleri-tabelalari-levhalari (Erişim Tarihi: 14.10.2018)

1.3.4. Fener Tabela

Fener tabela, demir, ahşap, metal ve pleksi gibi malzemelerin kullanıldığı çift taraflı bir tabela çeşididir (şekil-1). Standart tabela biçimlerinin aksine, yatay olarak değil de dikey olarak iş yerlerinin dış cephesine yerleştirilir. Bu sayede tabela iş yerinin sağ ve sol cephesinden rahatlıkla algılanabilir (resim-8,9).

Şekil-1: Fener Tabela Detayları

Kaynak: Yazarın Kendi Uyarlamasıdır.

Resim-8: Işıklı Fener Tabela

Resim-9: Işıksız Fener Tabela

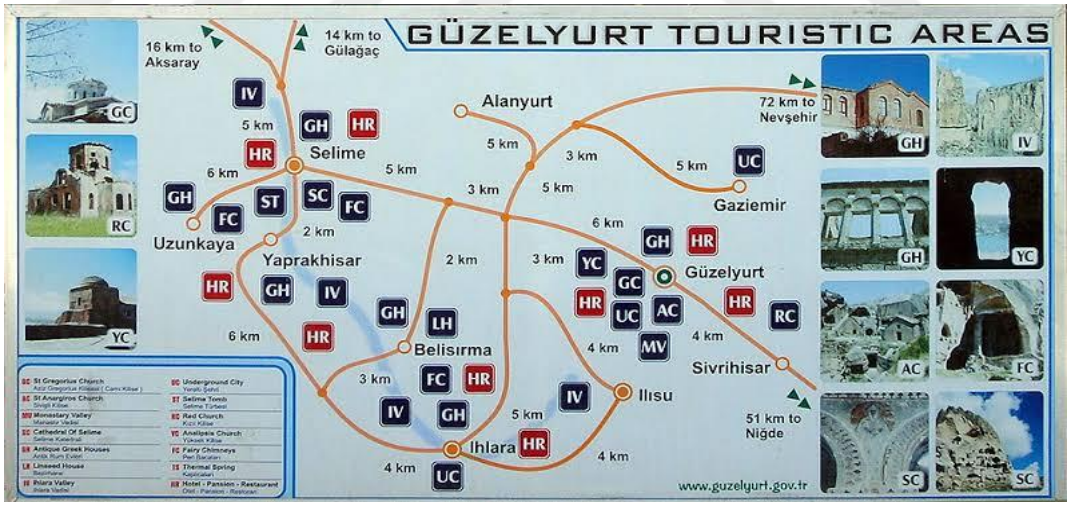

Kaynak: Yazarın Kendi Arşivinden.

1.3.5. Harita tabelaları

Harita tabelaları, üzerinde mekanların veya yerlerin bir haritasını bulunduran, insanları gidecekleri yerlere yönlendiren, belge niteliğindeki levhalardır. Bu tabelalar okullarda, kütüphanelerde, şehir girişlerinde ve alışveriş merkezleri gibi yerlerde bulunabilirler.

Resim-10: Harita Tabelası

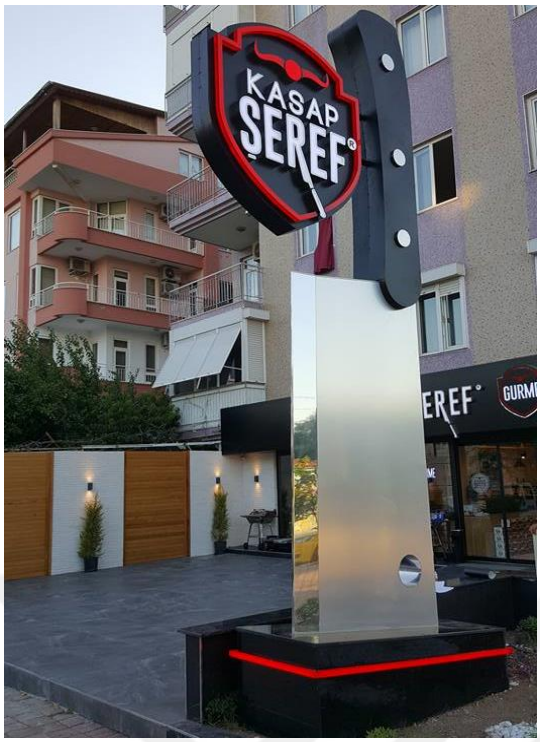

Kaynak: https://www.haritalar.web.tr/kapadokya_haritalari.html (Erişim Tarihi: 14.04.2018)

1.3.6. Totem Tabelalar

Totem tabelalar, iş yerlerinin dış cephelerinde; cadde ya da yol kenarlarında, kaldırımlarda ve iş yerlerinin önlerindeki uygun alanlarda bulunurlar. Bu sayede iş yerlerinin daha çok dikkat çekmesi ve yoldan geçenlerin tabelayı daha kolay görmesi planlanmaktadır.

Resim-11: Kasap Totem Tabela

Kaynak: http://www.sevimliart. com/proje/ kasap-seref-ozel-tasarim-totem. (Erişim Tarihi: 11.07.2018)

Resim-12: Fırın Totem Tabela

Kaynak: http://www.reklamatay.com.tr/urunler /ulku-firin-kafe-totem-tabela-188 (Erişim Tarihi: 12.07.2018)

1.3.7. Taşıt Tabelaları

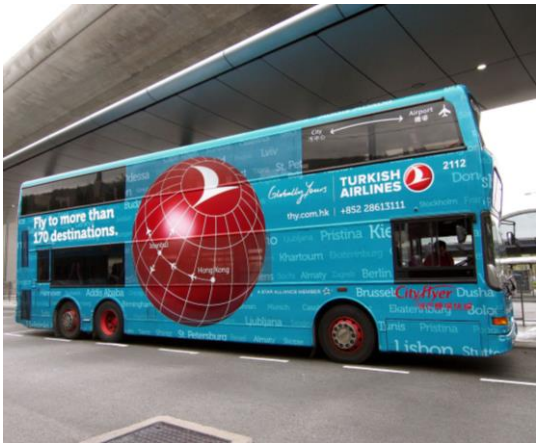
Taşıt tabelaları taksi, şirket aracı, kamyonet, metrobüs, otobüs gibi ticari ya da toplu taşıma araçlarının üzerlerinde yer alan ve iş yeri, kurum ya da kuruluşların reklamının ya da isminin bulunduğu tabelalardır. Bu tabelalar metal veya plastik levha üzerine ya da araca folyo baskı yapıştırma tekniği ile giydirme yapılarak kullanılmaktadır.

Resim-13: Taksi Taşıt Tabelası

Kaynak: https://www.teknoblog.com/new-york-uber-sari-taksi/ (Erişim Tarihi: 13.11.2018)

Resim-14: Otobüs Taşıt Tabelası

Kaynak: https://www.havayolu101.com (Erişim Tarihi: 13.10.2018)

1.3.8. Uyarı Levhaları

Uyarı levhaları, üzerinde sembol veya yazı bulunan ve insanları belirli bir tehlikeden korumak amaçlı yerleştirilmiş levha türleridir. İnşaat alanlarında, elektrik trafolarında veya akaryakıt istasyonlarında bulunabilirler.

Resim-15: Uyarı Levhaları

Kaynak: https://www.bdiselbiseleri.com/urun/uyari-levhalari/ (Erişim Tarihi: 11.02.2018)

1.3.9. Yön Tabelaları

Yön tabelaları, insanları gerektiği zamanlarda veya isteğe bağlı olarak, belirli yönlere doğru yönlendiren tabelalara denir. Bu tabelalarla otoyollarda, topluma açık mekanlarda, fabrikalarda, metro istasyonları gibi yerlerde karşılaşılabilir. Ayrıca çok kalabalık olan yerlerde yön tabelalarının görünme açısı kısıtlı olabileceği için, yönlendirme işaretleri tabela dışında bazen kaldırımlarda da ok işareti biçiminde bir sembol olarak bulunabilir ve insanları belli bir etkinlik alanına doğru yönlendirebilir.

Resim-16: Yön Tabelaları

Kaynak: http://www.calimeroajans.com/ikazlevhalari.html (Erişim Tarihi: 19.01.2017)

1.3.10. İnşaat Tabelaları

İnşaat tabelalarının asıl görevi bilgilendirme yapmaktır. Tabelada içerik olarak; inşaatın tamamlanınca nasıl görüneceğine dair bir proje resmi ve inşaatı hangi firmanın yaptığını belirten bilgiler bulunur.

Resim-17: İnşaat Tabelası

Kaynak: https://twitter.com/4a_reklam/status/643707970614919168 (Erişim Tarihi: 13.12.2017)

İKİNCİ BÖLÜM
İŞ YERİ TABELALARI

2.1. İş Yeri Tabelasının Tanımı

İş yeri tabelaları, kamu kurum ve kuruluşların ya da kişisel iş yeri mekanlarının üzerinde isminin bulunduğu levhalara denir. Bir iletişim aracı olarak iş yeri tabelaları, insanlara mekanların ne amaçla var olduğunu, yazıya veya görsele dayalı bir malzemeyle anlatma biçimidir. Bu tabelalar, insanların kolayca görebileceği yerlerde; iş yerlerinin giriş kapısının üstünde, önündeki kaldırımlarda veya duvarlarının tabela yerleştirmeye uygun kısımlarında bulunabilirler.

İş yeri tabelaları her demografik gruptan insana hitap ettiği için, üzerinde bulunan öğelerin (yazı, resim, sembol vb.) mümkün olduğunca kolay algılanabilir ve net olması, ayrıca tabelanın kolayca görülebilecek bir yere konumlandırılması gerekmektedir. Tabelayı gören kişinin, tabelada yer alan bilgileri çok az çaba harcayarak algılaması gerekir ki bu da tabelanın en temel işlevini, doğru bir şekilde yerine getirmesine olanak sağlar.

Resim-18: Fırın İş Yeri Tabelası

Kaynak: https://tr.redsearch.org/images/1495381 (Erişim Tarihi: 13.02.2017)

Resim-19: Kafe İş Yeri Tabelası

Kaynak: https://tr.pinterest.com/pin/834503005926466020/

2.2. İş yeri Tabelalarının Amacı ve İşlevi

İş yeri tabelasının amacı o iş yerinin ne tür bir ürün ya da hizmet sunduğunu göstermek ve bilgi vermektir. Bu tabelalar bir çeşit görsel iletişim aracı olduğu için, bilgiyi alıcıya çok net ve yalın bir biçimde iletmelidir. İletilecek bilginin hedef kitlesinin en baştan doğru bir şekilde belirlenmesi tabelanın amacına ulaşmasında oldukça önemlidir. Örneğin, bir hukuk bürosunun tabelası ile kreş tabelasının hedef

kitleleri birbirinden oldukça farklı olacağı için kullanılacak tabelanın, iş yeri mekanına ve işin amacına uygun bir şekilde hazırlanması gerekmektedir.

İş yeri tabelaları sırasıyla tasarım, üretim ve montaj şeklinde başlar ve tamamlanır. Tabelanın tasarımına başlamadan önce tasarımcının, grafik öğelerini nasıl bir alanda ve ne şekilde düzenleyeceğine karar vermesi gerekmektedir. İş yerinin amacı doğrultusunda, tabelanın içerisinde kullanılacak; görsel (resim, sembol, fotoğraf, illüstrasyon, logo, vb.), yazı gibi elemanların sınırlı bir boşluk içinde anlamlı bir bütün haline getirilmesi gerekir. Tabelanın, tasarım süreci içerisinde kullanılacak öğelerinin nasıl konumlandırılacağına karar verirken, tabelanın estetik olması kadar tabelanın amacını ve hedef kitlesini de gözetmek gerekir. Resim-20'de farklı amaçlara hitap eden iki ayrı tabela görülmektedir.

Resim-20: Hukuk Bürosu ve Kreş Tabelası

Kaynak: Yazarın Kendi Uyarlamasıdır.

2.3. İş yeri Tabelalarının Biçimsel Özellikleri

Günümüzde iş yeri tabelaları birbirinden farklı biçimsel özelliklere sahiptir. Tabelanın önemli biçimsel özellikleri arasında dikkat çekicilik, sadelik, dayanıklılık, endüstriyel ekonomiklik ve estetik yer alır. Kompozisyon, oran-orantı, boyut, renk,

kontrast gibi temel grafik tasarım öğeleri, iş yeri tabelalarının tasarımında da geçerlidir. İş yeri tabelaları biçimsel açıdan genellikle dikdörtgen biçiminde ve yatay bir açıyla kullanılırlar. Bu şekildeki tabelalar bulunduğu binanın yapısına daha uygun olduğu için tercih edilirler. Dikey konumlandırılan tabelalar da iş yerinin yan kısımlarında daha uygun olacağı için yatay tabelalar yerine kullanılırlar. Tabela'nın ne şekilde konumlandırılacağına, kullanılacak malzemelerin ve boyutlarının ne olacağına henüz tasarım aşamasındayken karar verilmelidir.

2.4. İş Yeri Tabelalarında Kullanılan Malzemeler

Tabelalarda kullanılan malzemeler oldukça çeşitlidir. Teknolojinin gelişmesi ile birlikte kullanılan malzemeler de hafiflemiş ve daha dayanıklı hale getirilmiştir. Sac malzemelerden yapılan tabelalar bir süre sonra çürüdüğü ve eskidiği için yerini pleksiglas denilen plastik türü bir malzemeye bırakmıştır. Fiber ya da pleksiglasın kolay şekillendirilen bir yapıya sahip olması, uzun süreli dayanıklılığı ve endüstriyel malzemelerle daha kolay işleme tabi tutulabilmesi, endüstriyel ve ekonomik açıdan oldukça kullanışlıdır (Tepecik, 1994). Tabela, tasarımdan uygulamaya kadar olan sürede hava şartları gibi dış etkenlere dayanıklılığı bakımından dikkatle hazırlanmalıdır. Tasarıma başlamadan önce, tabelanın uygulanacağı mekanın incelenmesi ve malzemelerin mekana ve çevreye uygun olacak şekilde seçilmesi gerekmektedir. Örneğin, gün boyunca güneş ışığına maruz kalan yerlerde renklerin solma süresi gölgede bulunan tabelalara nazaran çok daha kısa sürmektedir. Bu tip yerlerde pleksiglas gibi plastik türü malzemeler yerine, alüminyum vb. paslanmaz metal levhalardan oluşan malzemeler tercih edilmelidir. Günümüzde tabelaların ışıklı türlerine de sıkça rastlanmaktadır. Işıklı tabelalar özellikle geceleri oldukça dikkat çekici olmaktadır. Işıklı tabelalarda dikkat edilmesi gereken en önemli konu, kullanılan lambaların arıza yapması durumunda kolayca değiştirilebilir olması ve suya dayanıklı olacak şekilde monte edilmesidir. Led teknolojisinin gelişmesiyle birlikte, maliyetinin az olması, dayanıklı olması ve düşük elektrik sarfiyatı sağlaması sebebiyle led tabelalar, neon tabelalara göre daha kullanışlıdır. Led tabelalar imalat, montaj ve bakımlarda da avantaj sağlamakta, bu yüzden ışıklı tabelalar arasında daha çok tercih edilmektedir.

Bir tabelanın üretilmeden önce tasarımının en ince ayrıntısına kadar düşünülmesi gerekmektedir. Tabela oluşturma süreci içerisinde tasarımcının izlemesi gereken başlıca yollar şu şekildedir:

- Tabela üretiminde kullanılacak olan malzeme, tabelanın yerleştirileceği yerle veya vurgulamak istediği ürün veya hizmetle uyum sağlayacak şekilde olmalıdır.
- Kullanılacak malzemenin dokusu, boyutu, eni ve kalınlığı tasarımla uygun olacak şekilde seçilmelidir.
- Malzemenin olası hava şartlarından etkilenmeyecek şekilde uzun ömürlü ve kaliteli olması gerekir.

İş yeri tabelalarında kullanılan malzemeler, uygulanacağı alana veya kullanılan malzemenin özelliklerine göre farklılıklar gösterebilir. Örneğin, cam levha kullanımında saydam ve ışığı yansıtan bir sonuç elde edilirken, plastik kullanımında mat ve ışığı emen bir sonuç ortaya çıkmaktadır. İş yeri tabelalarının oluşturulmasında kullanılan ana malzemeler plastik, demir, ahşap veya taştır. Bu malzemeler başlıca lazer kesim, pleksiglas vakum ve dijital baskı gibi makinelerle işlenip tabela üretimine uygun hale getirilirler.

2.4.1. Pleksiglas Tabela

Pleksiglas kısaca, cam ve plastiğin karışımından elde edilen bir malzemedir. Camdan daha hafiftir ve deforme olma riski cama göre çok daha azdır. Pleksiglaslar renkli, renksiz, saydam veya yarı saydam olabilir ve kolayca şekillendirilip kullanıma hazır hale getirilebilir. Yanıcı bir termoplastik olan Pleksiglas, kendi kendine 400 derece sıcaklıkta yanabilmektedir. 250 derece sıcaklıkta ise alevle tutuşabilmektedir. Yüzey kısmı bakır gibi sert olan pleksiglas, fırça ya da zımpara ile çizilebilmektedir. Pleksiglas'ın belli başlı özellikleri şunlardır (https://blog.lazerci.com/):

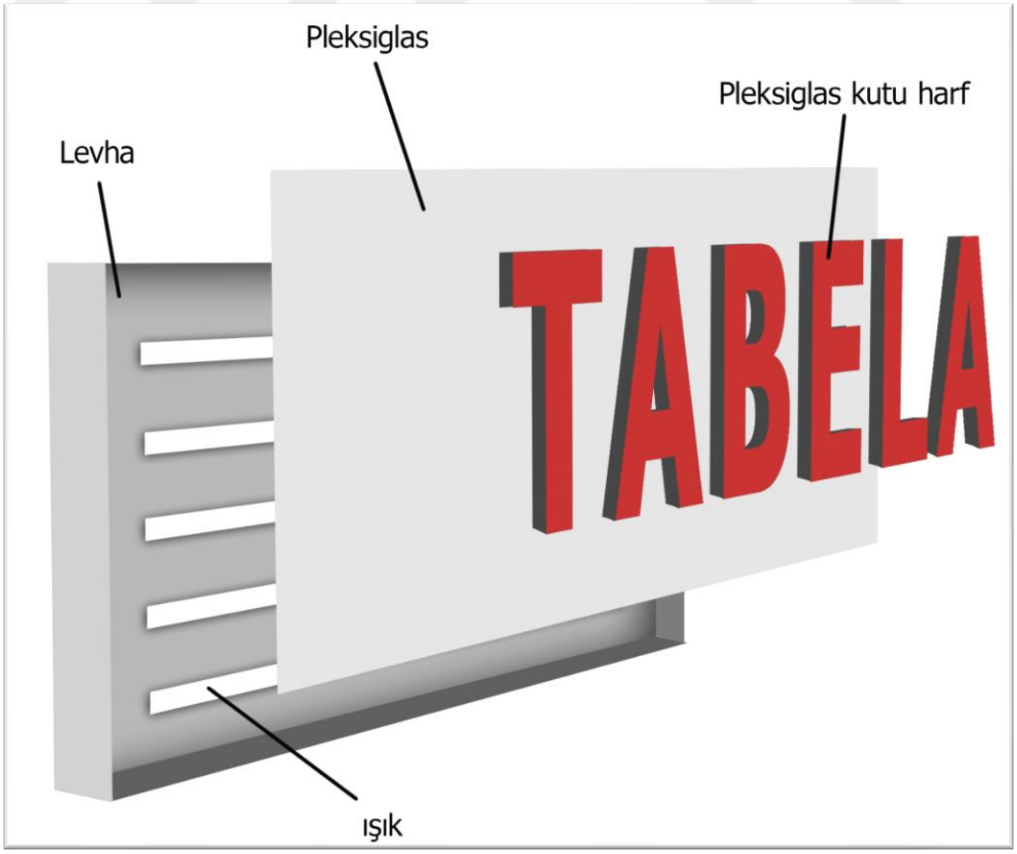
- Cama göre %92 oranında ışık geçirebilmektedir.
- Isı ve sesi cama göre %20 oranında daha az iletir.
- Cama göre 6 kat daha fazla dayanıklıdır.
- Kırılma esnasında kenarları keskin değildir.
- Camın ağırlığının yarısı kadardır.

- Güneş ışınlarına karşı daha dirençlidir.
- Isı etkisi ile eğilip bükülebilmektedir.
- Sıcak olduğu zaman vakum ile şekillenebilir.
- Hava şartlarına karşı oldukça dayanıklıdır.
- Yumuşak yüzeyli bir bez ile sabun ya da deterjan kullanılarak kolay bir şekilde temizleyebilmektedir (https://blog.lazerci.com/).

Pleksiglas, doğal şartlara dayanıklı olması sebebiyle genellikle dış cephelerde kullanılmak üzere tercih edilir. Tercihe göre ışıklı veya ışıksız bir biçimde kullanılabilir. Pleksiglas tabela üretimi şu şekillerde yapılabilir:

- Kutu Harf Tabela: Lazer ya da el ile kesilip bükülerek üç boyutlu harf veya logo oluşturma (resim-21).
- Dijital Baskı: Bilgisayarda hazırlanan tasarımın baskı makinelerinden baskısı alınarak pleksiglas üzerine yapıştırma (resim-22).
- Folyo Kesim: Tasarımın biçimine göre harf ya da logonun folyo üzerinde kesilerek hazırlanması ve pleksiglas malzeme üzerine yapıştırma işlemi.

Şekil-2: Pleksiglas Tabela Tasarım Detayları

Kaynak: Yazarın Kendi Uyarlamasıdır.

Resim-21: Pleksiglas Kutu Harf Tabela

Kaynak: Yazarın Kendi Arşivinden.

Resim-22: Pleksiglas Folyo Tabela

Kaynak: http://www.tabelamerkezi.net/pleksiglas_tabela.htm (Erişim Tarihi: 12.02.2018)

2.4.2. Cam Tabela

Cam tabelalar kullanışlılık açısından kırılgan ve hassas bir yapıya sahiptir. Daha görünür ve anlaşılır olması ve yakından görülüp okunabilmesi için iç cephelerde uygulanması tercih edilir. Bu tabelalar folyo kesimi, boyama ve cam kumlama tekniği kullanılarak hazırlanabilir. Cam tabelalar, ışıksız üretimin yanı sıra aydınlatmalı olarak da uygulanabilirler (resim-23-24). Cam şeffaf bir yapıya sahip olduğundan, üzerindeki mesajı net bir şekilde ortaya çıkarmaktadır.

Resim-23: Işıksız Cam Tabela

Kaynak:http://guvenlercam.com/isiksiz-cam-tabela/
(Erişim Tarihi: 14.02.2018)

Resim-24: Işıklı Cam Tabela

Kaynak: http://guvenlercam.com/_isikli-cam-tabela/
(Erişim Tarihi: 06.01.2018)

2.4.3. Metal Tabela

Metal tabelalar genel olarak alüminyum, pirinç, demir vb. malzemeler işlenip şekillendirilerek hazırlanır. Diğer tabela türlerine göre oldukça sağlam ve uzun ömürlüdür. Buna karşın metal, işlemek için kullanılan enerji ve emek bakımından en maliyetli tabela çeşitlerinden birisidir. Bu tabelalar şu şekilde uygulanabilir:

- Metal levha üzerine boyama tekniği.
- Sac levha üzerine folyo yapıştırma tekniği (resim-25).
- Eritilmiş metalin, önceden hazırlanmış kalıplara dökülüp şekillendirilmesi (resim-26).
- Sac levhaların ısıtılıp bükülerek şekillendirilmesi.
- Dijital ortamda hazırlanmış tasarımların, lazer kesim tekniğiyle kesilip şekillendirilmesi.

Resim-25: Metal Levha Üzerine Folyo Yapıştırma Tekniği

Kaynak: Yazarın Kendi Arşivinden.

Resim-26: Metal Kutu Harf Tabela

Kaynak: Yazarın Kendi Arşivinden.

Bu teknikler arasında lazer kesim, en çok tercih edilenler arasındadır. Lazer kesim tekniği, ekonomiklik, kullanışlılık ve hızlılık açısından diğer metal işleme yöntemlerine göre ön plana çıkmaktadır. Resim-27'de metal levha kesmekte olan bir lazer kesim makinesi görülmektedir.

Resim-27: Metal Lazer Kesim Makinesi

Kaynak: http://www.ermaksan.com.tr (Erişim Tarihi: 01.03.2018)

2.4.4. Polikarbon Tabela

Polikarbon, pleksiglas ile aynı malzemelerden üretilir fakat cam yoğunluğu daha azdır ve pleksiglas kadar dayanıklı değildir. Işıklı ve ışıksız uygulanabilir. Oldukça esnek ve hafiftir. Düz levhalar şeklinde hazırlanıp üzerine folyo yapıştırma işlemi uygulanır (şekil-3).

Şekil-3: Polikarbon Tabela Detayları

Kaynak: Yazarın Kendi Uyarlamasıdır.

Resim-28: Işıklı Polikarbon Tabela

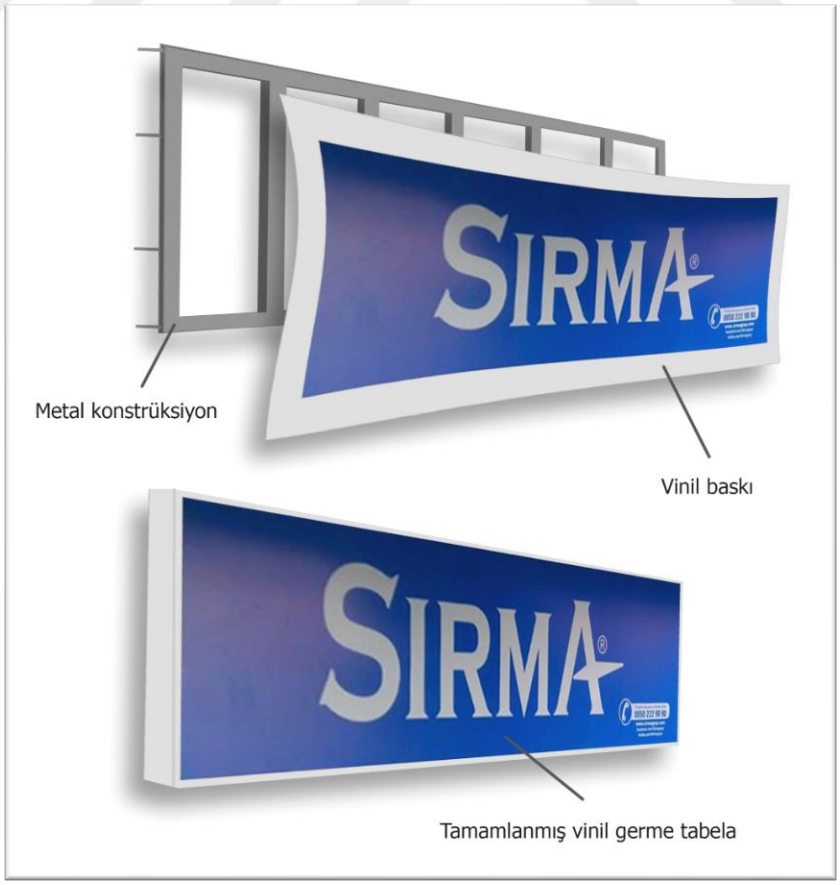

Kaynak: Yazarın Kendi Arşivinden.

2.4.5. Vinil Germe Tabela

Vinil germe tabela adından da anlaşılacağı üzere, dijital baskı uygulanmış olan brandanın, profil şaseye gerdirilmesi ile oluşturulan bir tabela biçimidir (şekil-4). Işıklı ve ışıksız şekilde üretilebilir fakat ışığı, pleksiglas malzeme kadar iyi derecede iletmediği için genelde ışıksız olarak tercih edilirler. Ayrıca vinil malzeme birbirine kolayca ek yapılabildiği için istenilen boyutlara kadar büyütülebilir (resim-29).

Şekil-4: Vinil Germe Tabela Detayları

Kaynak: Yazarın Kendi Uyarlamasıdır.

Resim-29: Büyük Boy Vinil Germe Tabela

Kaynak: http://www.aydinperatabela.com/sayfa/13 (Erişim Tarihi: 09.05.2018)

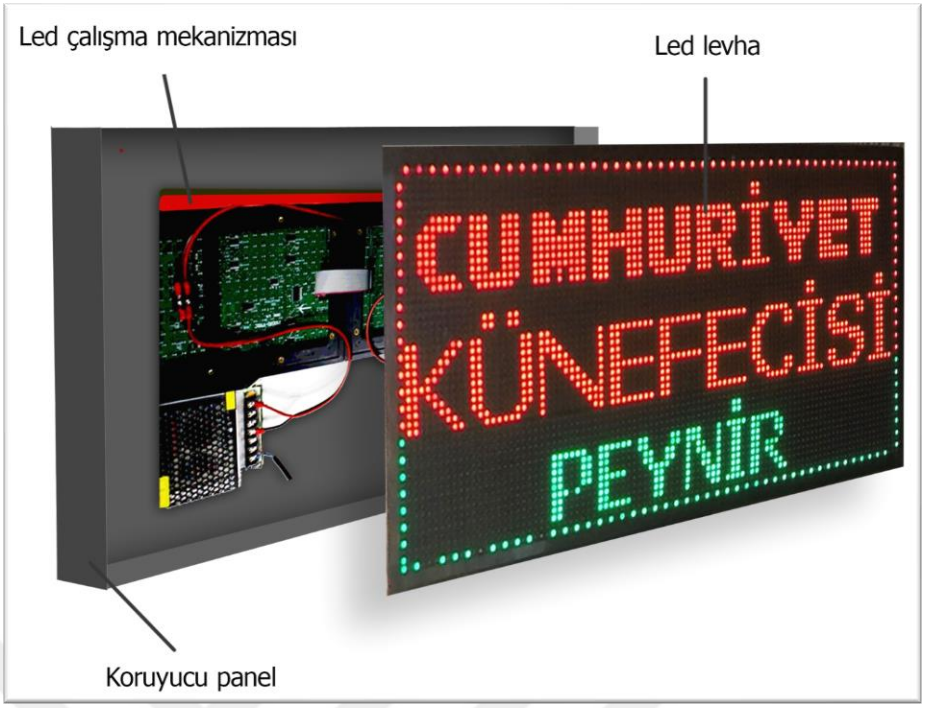
2.4.6. Elektronik Tabelalar

Günümüzde, reklamcılık konusundaki çalışmaların çoğu, yalnızca yazılı medyaya odaklanmaktadır. Oysa ki, iş yeri tabelalarında elektrik kullanımının yaygınlaşması ile birlikte sosyal hayatın geceleri de devam ettiği kentlerde, elektronik tabelalar bir gereksinim haline gelmiş ve önemli ölçüde popüler olmuştur. Elektronik tabelalar ışık saçarak, dikkat çekme konusunda geleneksel tabelaların önüne geçmiştir. Bu tabelaların ortaya çıkmasıyla birlikte, tarihte ilk kez ışık, ateşten ayrılmış ve oksijene ihtiyaç duymadan tek bir anahtar yardımıyla geceleri kentleri aydınlatmaya başlamıştır (Nye, 1999: 174-198). Günümüzde tabelaların ışıklandırılmasında, neon dışında led teknolojisi de kullanılmaktadır.

2.4.6.1. Led Tabela

Led tabela birçok renkli ışığın, istenilen şekilde yazı veya sembol dizilmesiyle oluşturulan bir tabela çeşididir (şekil-5). Led tabela üzerinde gösterilmesi istenen yazı veya semboller, bilgisayar yazılımı kullanılarak kullanıma hazır hale getirilir. Işıkların yakılmasıyla birlikte, gece veya gündüz fark etmeksizin, oldukça dikkat çekici bir özelliğe sahiptir.

Şekil- 5: Led Tabela Detayları

Kaynak: Yazarın Kendi Uyarlamasıdır.

2.4.6.2. Neon Tabela

Neon Tabelalar, neon çubuklar kullanılarak üretilir. Bu çubuklar küçük birer floresan camlardan oluşmaktadır (resim-30). Tasarlanan görsel ya da yazınsal öğelerin, ısıtılarak şekli verilmesiyle, içerisinde bulunan hava vakumlanarak dışarıya doğru çekilmektedir. Havası alınan çubuklar neon gazı ile doldurularak yeterli elektrik sayesinde ışık saçmaktadır. Fazla elektrik sarfetmesi, ince işçilik gerektirmesi ve belli aralıklarla bakım yapılması gerektiği için pek tercih edilmeyen bir tabela çeşitidir. Neon tabelalar, düzenli bakım yapıldığı taktirde uzun ömürlü olabilirler.

Resim-30: Neon Tabela

Kaynak: https://www.pixelsquid.com/png/open-neon-sign-1653750628452669230 (Erişim Tarihi: 09.05.2018)

Resim-31: Neon Totem Tabela

Kaynak: https://www.artsy.net/show/nederlands-fotomuseum-american-neon-signs-by-day-and-night (Erişim Tarihi: 09.05.2018)

2.5. İş Yeri Tabelalarının Tasarımında Dikkat Edilmesi Gereken Hususlar

İş yeri tabelalarının tasarımları, uzman bir grafik tasarımcısı tarafından yapılmalıdır. Yazı karakteri seçimi, boyutu, harfler arasındaki boşlukların (espas) ayarlanması, kompozisyonu, görsel ve yazı arasındaki uyumun sağlanması tamamen tasarımcının işidir. Kullanılacak yazı karakteri veya görseller iş yeri tabelasının içeriğiyle ve biçimiyle ilişki içerisinde olmalıdır. Tabelalar tasarlanırken, grafik tasarımın temel unsurlarını baz alarak oluşturmak, tasarımın iyi ve kaliteli görünmesinde fayda sağlamaktadır. Tabela tasarımında, grafik tasarımın temel unsurlarından olan boşlukların ayarlanması da en az görsel ve yazınsal öğeler kadar önemlidir. Öyle ki, tabelanın tasarımında boşluklar taşıyıcı unsur olabilir. Ayrıca gerektiği şekilde kullanıldığında tabelanın daha estetik ve daha prestijli bir görünüm almasını sağlar. Tepecik'e göre (1994), tabelada fazla kalabalık ve gereksiz yazı kullanımı, çok renkli ve dekoratif süslerin yoğun olarak kullanılması o tabelanın sadelik özelliğini yitirmesine sebebiyet vermektedir.

Günümüzde teknolojinin hızlı bir şekilde gelişmesiyle birlikte insanlar, bilgisayar dışında akıllı cep telefonları ve tabletlerle bir tabela tasarlayabilmektedir. Bu tür kolaylıkların avantajlarının yanında, dezavantajları da vardır. İş yeri tabelalarındaki sorunlar; grafik tasarımın öneminin yeterince kavranmaması, tasarımların bilinçsizce yapılması sebebiyle ortaya çıkabilmektedir. Öyle ki, hangi meslekte veya hangi alanda olursa olsun, işinde uzman olmayan kişiler tarafından yapılan birçok tasarım sorunlu olma riskini taşımaktadır. Grafik tasarımın ilke ve elemanları, doğru ve etkili bir tasarım için yol gösterici birer rehberdir (Brainard, 1998: 92). İş yeri tabelalarının, biçimsel ve içeriksel açıdan, sorunsuz ve uygun bir şekilde tasarlanması için bu ilkelerden faydalanılabilir.

2.5.1. Bütünlük

Bütünlük, öğelerin bir yüzeye yerleştirilmeleri ile her birinin ayrı ayrı anlamları olması yerine, birlikte bütünsel bir anlam oluşturulması şeklinde açıklanabilir. Bütünlük grafik tasarımın en temel ilkelerindendir (Evans ve Thomas, 2004: 5). İlk bakışta tasarım bütün olarak algılanmaktadır, daha detaylı incelendiğinde ise parçaların tek tek bir araya getirilmesiyle oluşturulduğu görülmektedir (Lauer ve

Pentak, 1995:21). Bu da tasarıma bakıldığında parçalar arasında bir bağlantı olması gerektiği ve bütünlüğün sağlanması gerektiğini ifade etmektedir. Yakınlık, bütünlüğü yakalamanın kolay yollarındandır (Lauer ve Pentak, 1995: 24). Birbirleriyle renk, doku, çizgi veya şekil bakımından benzer öğelerin oluşturulmasıyla, alıcının bu öğeler arasında bağ kurması daha kolay olacaktır.

2.5.2. Farklılık

Farklılık görsel ya da yazınsal öğelerin değiştirilerek farklı bir görünüm elde edilmesi ve karakterinde değişiklik yapılmasıyla oluşturulmaktadır (Brainard, 2004: 114). Farklılık yaratmak, vurgu yapmaktan farklıdır. Bir öğe farklılaştırılarak yalnızca öne çıkması sağlanmamakta, biçimsel olarak da estetik bir hal almaktadır. Resim-32'deki markaların, isimleri dışında farklılıklarıyla da birbirlerinden ayrıldıkları ve ön plana çıktıkları görülmektedir.

Resim-32: Birbirinden Farklı Marka İsimleri

Kaynak: http://gebzereklam.web.tr/HizmetDetay-Dilovasi-Tabela (Erişim Tarihi: 15.09.2017)

2.5.3. Vurgu

Bir tasarımda vurgu, odak noktası oluşturularak elde edilmektedir (Lauer ve Pentak, 1995: 42). Tabelanın tasarımında vurgu yapılması, alıcının dikkatinin çekilmesini amaçlamaktadır. Tabela tasarımlarında ilgi odağı yapılmak istenen öğeler; renk, vurgu, şekiller ve kontrast sayesinde elde edilebilmektedir (Lauer ve Pentak, 1995: 49). Tasarımın birçok noktasında vurgu yapıldığında, aslında hiçbir unsurun dikkat çekmeyeceğinin bilinmesi gerekmektedir (Stewart, 2002: 3-15). Bir tasarımda hangi öğenin ön plana çıkacağı veya hangisinin ikinci planda tutulacağı; tasarımda

kullanılan doku, yön, renk, biçim ya da kontrast ile gerçekleştirilebilir. Vurgu bu unsurların dışında boşluk kullanılarak da oluşturulabilir. Örneğin, büyük bir boşluğun içindeki tek bir nokta vurgu yaratabilir. Resim-33'deki tasarımlarda renk ve yazıyla vurgu yapıldığı görülmektedir.

Resim-33: Vurgu Yapılmış Tabela

Kaynak: https://www.globalpiyasa.com/tr/urun/prn-tuna-acik-hava-reklam-hiz-san-ve-tic/193544 (Erişim Tarihi: 17.09.2017)

2.5.4. Denge

Tasarımı oluşturan öğelerin eşit ağırlıkta dağıtılarak bir araya getirilmesi ile denge oluşturulmaktadır (Lauer ve Pentak, 1995: 73). Görsel dengenin oluşumu dikey bir eksen etrafında gerçekleşmektedir. İnsan gözü, bu eksenin iki yanında da görsel ağırlığın eşit bir şekilde dağılımına ihtiyaç duymaktadır (Faimon ve Weigand, 2004: 110). Tasarımda iki türlü denge kullanılmaktadır. Bunlardan bir tanesi simetrik dengedir (resim-34). Simetrik dengeye iki taraflı denge de denilebilir (Bevlin, 1994: 143). Simetrik denge, iki ayrı öğenin yan yana yerleştirilerek, birbirleri arasında eşit olarak duracak şekilde oluşturulmaktadır. Bir diğer denge biçimi asimetrik dengedir (resim-35). Simetrik denge, tasarımdaki unsurların tekrarlanmasıyla gerçekleştirilirken, asimetrik denge kontrast oluşturularak gerçekleştirilmektedir. (Arntson, 1998: 61-69). Asimetrik dengenin oluşturulması; eşit ağırlığa sahip olan farklı öğelerin bir bütün oluşturmasıyla sağlanabilmektedir (Lauer ve Pentak, 1995, s.80). Bu denge türü, düzensiz olmasına rağmen dengeli bir biçimde yer aldığı sürece, simetrik dengeye göre daha ilgi çekici olabilir. (Brainard, 1998: 97).

Resim-34: Simetrik Yerleştirilmiş Tasarım

Kaynak: http://www.ankaradatabelaci.com/2018/02/312-doner-tabela-calismamiz-gimart-avm.html?m=1 (Erişim Tarihi: 21.10.2018)

Resim-35: Asimetrik Yerleştirilmiş Tasarım

Kaynak: http://www.avmgazetesi.com/avm/carsi-simdi-antares-avmde.html (Erişim Tarihi: 06.09.2018)

2.5.5. Görsel Hiyerarşi

Görsel hiyerarşi, tasarımın içinde vurgulanmak istenen mesajın, önem sırasına göre ölçeklenmesi anlamına gelir. Bazı tasarımlarda görsel öğeler öne çıkarken, bazısında tipografik unsurlar, bazısında renk, kimisinde de boşluklar ön planda olabilir. Resim-36'daki tasarımda vurgulanan yazıların ve görsel öğenin, birbirinden farklı bir biçimde ölçeklendiği görülmektedir.

Resim-36: Hiyerarşik Tasarlanmış Tabela

Kaynak: https://cvbenim.com/reklam-store-is-ilanlari-13380 (Erişim Tarihi: 16.11.2018)

2.5.6. Ritim

Ritim; görsel-yazınsal öğelerin, mekanların, boşlukların veya dokuların görsel hareketlerinin tekrar edilmesiyle elde edilmektedir. Ritim yalnızca tabelanın içeriğinde değil, bulunduğu mekanlarda da kendini gösterebilmektedir (resim-37).

Resim-37: Ritime Örnek İş yeri Mekanı

Kaynak: http://www.reklamwar.com/portfolio-item/creative-2/ (Erişim Tarihi: 14.10.2018)

Resim-38: Ritime Örnek İş Yeri Tabelası

Kaynak: https://www.halukreklam.com.tr/gebze-bolgesinde-ahsap-tabela-firmasi/ (Erişim Tarihi: 14.10.2018)

2.5.7. Mekan

Herhangi bir nesnenin çevresindeki, yanındaki, altındaki, üstündeki ve içindeki alan mekanı oluşturmaktadır. Sanatta iki tip mekan bulunmaktadır. Bunlar, gerçek mekan ve resimsel mekan olarak ikiye ayrılmaktadır. Gerçek mekan, üç boyutlu bir

hacime sahiptir. Resimsel mekan ise, iki boyutlu düz bir yüzeye sahiptir ve resim düzlemi olarak da bilinmektedir (https://www.sanatokulu.com/node/49).

Resim-39: Mekan Kullanımına Örnek İş Yeri

Kaynak:http://kuyumcudekorasyon.blogspot.com/2013/11/kuyumcu-dekorasyongolcuk-menzil.html (Erişim Tarihi: 14.10.2018)

2.5.8. Orantı

Orantı bir tasarımdaki çeşitli elemanların, boyutlarının veya ölçeklerinin, kendi aralarında bulunan parçalarıyla, bütün parçanın birbiri arasındaki boyut ilişkisidir. Tasarımda kullanılan öğelerin rastgele yerleştirilmesi bütünlüğü bozacağı için, öğelerin kompozisyona uygun bir şekilde yerleştirilmesi ve oranlarının dengeli bir şekilde ayarlanması gerekmektedir.

Resim-40: Orantılı Tasarıma Örnek İş Yeri Tabelası

Kaynak: http://bursatasdekor.com/panel-uygulama/tugla (Erişim Tarihi: 14.10.2018)

2.5.9. Hareket

Hareket, bir insanın gözünü tasarımın içine, çevresine ya da kompozisyona doğru yönlendirmesinin yoludur. Bir tasarımda hareket, objelerin tasarımın içinde hareket ediyormuş hissiyatı uyandırma işidir denilebilir (http://www.tasarimgunlukleri.com/2015/09/17/tasarim-prensipleri/).

Resim-41: Hareket İlkesine Örnek İş Yeri Tabelası

Kaynak: http://www.antalya.ltd/ahsap-tabela/ (Erişim Tarihi: 14.10.2018)

2.5.10. Kontrast

Bir tasarımda kontrast (zıtlık), tasarımda bulunan farklı elemanların birbirleri arasındaki farkların vurgulanmasını sağlayan veya bu elemanlarının aralarında denge oluşturan kombinasyonlarla elde edilmektedir. Kontrast; değerlerin, dokuların, renklerin, şekillerin vb. unsurlardaki farklılıkların vurgulanmasıyla oluşturulmaktadır.

Resim-42: Kontrast İlkesine Örnek İş Yeri Tabelası

Kaynak: http://emirhanreklam.com/pleksi-kutu-harf/kayisdagi-pizza-ic-mekan-tasarim-isikli-pleksi-kutu-harf-tabela/ (Erişim Tarihi: 16.11.2018)

2.6. İş Yeri Tabelalarında Görsel Öğe Kullanımı

İnsanoğlunun görsel öğelerle iletişim kurma sürecine ait ilk bulgularını, M.Ö. 15,000'li yıllarda yapılan eski mağara resimlerinde görmek mümkündür (Uçar, 2004: 17). İlkel çağlardan modern çağa kadarki süre içerisinde, hangi amaçla olursa olsun

insanların görsel iletişim tekniğinden faydalandığı söylenebilir. Tarihteki ilk semboller, mağara duvarlarındaki ortaya çıkmıştır. İnsanoğlu yazıyı bulmadan önceki dönemlerde ağacı, suyu, hayvanları, bulutu ve yıldızı sembollerle anlatmıştır. Gördüğü veya tasarladığı şekilleri çağlar boyunca mağara duvarlarına resmetmiş ve yazıya dönüştürmüştür (Karaman, 2013: 43).

İnsan çevresindeki objeleri görerek, algılayarak ve deneyimleyerek tanımaktadır. Çevresinden öğrendiği veya elde ettiği bilgiyi kategorize etmekte ve zihinsel temalar oluşturmaktadır (Aktürk, 1993: 31). İnsanların öğrenme ve davranış geliştirme gibi biçimlenme/oluşma süreçleri yüksek oranda görsel ögelerle gerçekleşir. Çünkü, "Görme konuşmadan önce gelmiştir. Çocuk konuşmaya başlamadan önce bakıp tanımayı öğrenmektedir." (Berger, 1995: 7). Bu nedenle tabelalar başta olmak üzere, kentsel dış mekanlar görsellerin algılanmasında önemli bir yere sahiptir.

Normal dilin ötesine geçen bilgileri aktarma yollarının gelişmesi, küreselleşen dünyada giderek önem kazanmaya başlamıştır. Bunlardan en yaygınları görsel öğelerdir. "Görseller evrensel bir dildir. Sanatın her dalında kendine has bir dil vardır. Görsel sanatların da kendine has bir görsel dili vardır. Bu dil görsel sembollerden oluşmaktadır" (Ayaydın, 2012: 259). Görsel bildirişim alanında işaret ve semboller evrensel bir nitelik taşıdıkları için tasarımcılar, insanların gelecekteki ortak dil ve kültüre sahip olma umutlarının arayışı sonucu görsel bildirişim sembollerini üretmiş ve geliştirmeye çalışmışlardır (Yazar, 2010: 37). "Semboller kullanılarak yapılan iletişim, diğer doğrudan iletişim biçimlerine göre çok daha farklı, derin ve algılama seviyelerine göre şekillenen, zengin bir boyutta gerçekleşir" (Uçar, 2004: 25).

Görselin reklamda kullanılan diğer tüm ögelerle aynı dili konuşuyor olması gerekmektedir. Başarılı bir tabela tasarımı için görsel öğelerin (imaj, yazı, sembol vs.) birbiri arasında bir bütünlük oluşturması gerekmektedir. Bu bütünlük, görsel ve tipografi arasındaki denge, ölçü, biçim, renk, doku, oran-orantı, kontrast gibi grafik tasarımın temel ilke ve elemanlarıyla sağlanabilir. Her geçen gün gelişmekte olan dijital teknoloji ile birlikte, görsellerin üretim ve sunum biçimleri sürekli değişim göstermektedir. Bununla birlikte imajların daha hızlı tasarlanması ve kullanıma uygun hale getirilmesi için bilgisayar yazılımları geliştirilmektedir. Günümüzde iş yeri tabelaları, genellikle dijital imajlarla ve dijital yöntemlerle hazırlanır. Genelde iki

boyutlu tasarımların oluşturulurken kullanılan bu yazılımlar; Adobe Photoshop, Adobe Illustrator, Corel Draw, Affinity Designer ve benzerlerleridir.

2.7. İş Yeri Tabelalarında Tipografi Kullanımı

Tipografi, Yunanca kökenli bir kelimedir. Sembol, şekil, form anlamına gelen ‘‘Typos’’ ve çizmek, yazmak anlamına gelen ‘‘graphien’’ sözcüklerinin bir araya gelmesiyle ‘‘tipografi’’ kelimesi doğmuştur (https://www.turkcebilgi.com/tipografi). Tipografi terimi, ilk kez Gutenberg’in metal harflerinin tanımlanması için kullanılmıştır (Becer, 1997: 176). Tipografiye kısaca, yazının belirli kurallar çerçevesinde düzenlenip bir araya getirilme sanatı ve tekniği denilebilir.

Tipografi aynı zamanda bir iletişim aracıdır ve göndericinin alıcıya yazı yoluyla verdiği bir mesajdır. Yazıda biçimin belirlenmesi, renk seçimi ve düzenlenmesi tamamen tasarımcıya aittir. Söz konusu mesajı, alıcının minimum çabayla okuması ve algılaması, mesajın net ve yalın olmasıyla gerçekleşmektedir. Tipografinin en temel kuralı okunaklı ve anlaşılır olmasıdır. Bir yazının okunabilir olması, o metnin okunma süresi ve akılda kalıcılığıyla alakalıdır. Algılanma ve okunma süresi gibi etmenler incelendiğinde yazıların karakterleri, dil bilgisi, kelimeleri ve harfleri ile karşılaşılmaktadır. (Williams, 1996: 33). Seçilen font (yazı tipi), okunaklı olmadığı sürece yazı olmaktan çıkmakta, yalnızca leke veya iz değeri taşımaktadır. Font kelimesinin Türkçe karşılığı ‘yazı tipi’dir. Dijital ve dijital olmayan hemen her ortamda geniş bir kullanım alanına sahiptirler. Fontlarla; internet ortamında, basın ve yayın organlarında veya grafik tasarım ürünlerinde olduğu gibi hemen hemen her ortamda karşılaşılmaktadır. Yazı karakterinin tanımı ise; aynı tasarıma sahip semboller, harfler, rakamlar ve noktalama işartlerinin derlenmesi işidir (Ambrose ve Harris, 2012: 40).

Günümüzde font çeşitliliğinin hızla artmasıyla birlikte yazılar, grafik tasarımın ayrılmaz bir parçası olmuş ve yazı karakterlerinin özel olarak seçilmeye başlanmasının önemini artırmıştır. İş yeri tabelaları üzerinde yer alan mesajın yanlış iletilmesinde, alıcının algısının olumsuz bir şekilde etkilenmesindeki sorunlardan birisi de fontların hatalı seçimlerinden kaynaklanmaktadır. İş yeri tabelalarının rahatça okunabilmesi için, sade yapıya sahip fontların tercih edilmesi faydalı olacaktır.

Resim-43: Elektronik Servis İş Yeri Tabelası

Kaynak: http://www.kurttabela.com/mobile/referanslist.php?id=91

Seçilen yazı karakterleri, kimi zaman iş yeriyle uyumlu, kimi zaman da kullanılan logoya göre belirlenebilmektedirler. Örneğin, çocuklara hitap eden iş yerleri için genelde yazı tipi olarak el yazısı türünde (script) karakterler tercih edilmektedir (resim-44). Yazı karakterinin, iş yerinin türüne veya logosuna uyum sağlayacak şekilde seçilmiş örnekler de görmek mümkündür (resim-45).

Resim-44: Oyuncak Dükkanı İş Yeri Tabelası

Kaynak: https://twitter.com/starcityoutlet/status/1047416857991553024 (Erişim Tarihi: 08.01.2019)

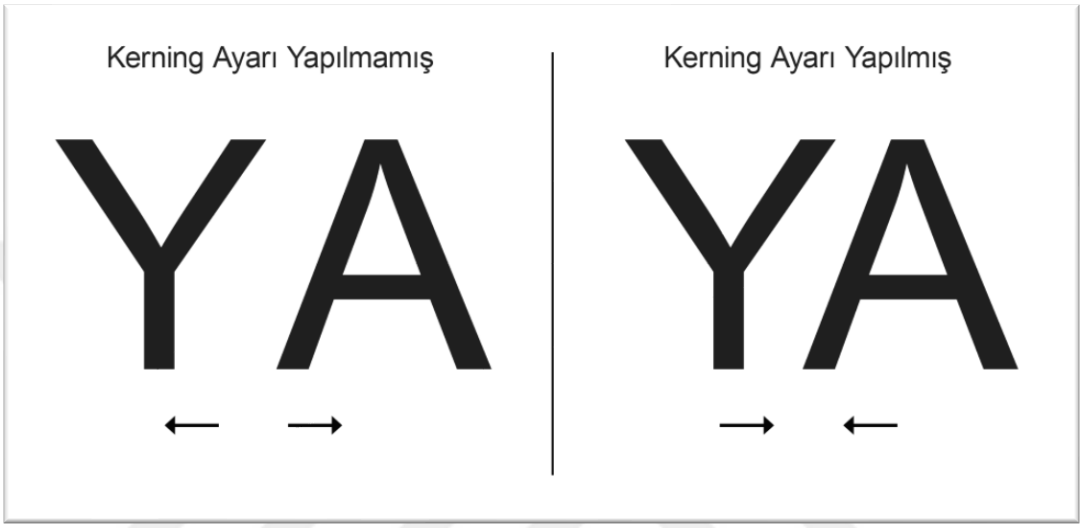
Resim-45: Oto Ekspertiz İş Yeri Tabelası

Kaynak: http://ruyamedya.com/test-mobil-oto-expertiz-cephe-kaplama/ (Erişim Tarihi: 08.01.2019)

Tipografide harfler kadar, harf aralarındaki boşluklar da önemlidir. Harfler arasında bırakılan bu boşluklara “espas” denilmektedir. Harf aralarındaki boşlukların düzenlenmesi işine ise ‘kerning’ adı verilmektedir. Boşluklar, yazının okunurluğunu ve estetik görünümünü önemli ölçüde etkilemektedir. Şekil-6’da, “Y” ve “A” harfleri bir araya geldiğinde, arada kalan fazla boşluğun kerning ayarı ile düzenlendiği görülmektedir.

Şekil- 6: Kerning Ayarı Şeması

Kaynak: Yazarın Kendi Uyarlamasıdır.

Grafik tasarımın temel unsurlarından biri olan tipografinin, tüm tabela tasarımcıları tarafından bilinmesi; düzensiz ve rastgele tasarlanmış tabelaların önlenmesinde oldukça gereklidir. Tabelanın, karmaşık ve birbirinden farklı biçimlerde yazı karakteri kullanılarak tasarlanması ve tüm harflerin büyük yazılması okunurluğun azalmasına sebep olmaktadır (resim-46). Bu nedenle tabela dikkat çekicilik özelliğini yitirmekle birlikte, yalınlığını ve estetik özelliğini de kaybedebilmektedir.

Resim-46: Birbirinden Farklı Fontların Yer Aldığı İnternet Kafe Tabelası

Kaynak: Yazarın Kendi Uyarlamasıdır.

2.8. İş Yeri Tabelalarında Yabancı Dil Kullanımı

İnsanların birbiriyle iletişim kurması söz konusu olduğunda dil, en temel araçtır. Dil, ülkeden ülkeye hatta kültürden kültüre farklılık gösterebilir. Toplumsal ve kültürel olarak ele alındığında, insanın kimliğinin ve bağımsızlığının en önemli göstergesidir (Aksan, 1998). Dil, kültür ile daima etkileşim halindedir ve bir milletin kültüründe oluşan yozlaşma dili de etkilemektedir. Dilin yozlaşması, o dilin yapısında var olan yaratıcı, güzelleştirici, geliştirici, zenginleştirici özelliklerini kaybetmesi ve gerileme sürecine girmiş olmasıdır. Türk dilinin yozlaşmasına sebebiyet veren bazı sorunlar şu şekilde açıklanabilir (Korkmaz, 1997):

- Söyleme, konuşma ile ilgili sorunlar.
- İmla kuralı hatası.
- Söz dağarcığının eksik olması.
- Yabancı dil eğitimi ve bu dillere olan tutkunluğun yarattığı sorunlar.
- Dil sevgisindeki bilinçsizlik ve anadile karşı duyulan ilgisizliğin yarattığı sorunlar.
- Dilin, yapı ve işleyişine aykırı kullanımı sonucu oluşan dil kirliliği.

Dil kirliliği, bir dile yabancı dillerden sözcüğün, dil kuralının, eklerin, deyimlerin, terimlerin, vb. girmesi olarak tanımlanmaktadır (Çotusöken, 1996). Dilin kirlenmesinde internetin büyük bir etkisi vardır. Hızla büyüyen teknolojiyle internet ortamında oluşan bilgi kirliliğinin, dil kirliliğine olan etkisi de gözardı edilemeyecek bir boyuttadır. Günümüzde internet kullanımında herhangi bir yaş veya kullanım sınırlaması bulunmamaktadır. Hal böyleyken, henüz anadilini öğrenmemiş küçük yaştaki çocukların internet ortamıyla haşırneşir olduğunu gözlemlemek mümkündür. Küreselleşen dünyada iletişim teknolojilerinin hayati bir rolü vardır. Küreselleşmeyle meydana gelen tüketim kültürü, yalnızca maddi tüketimi değil, kitle iletişim araçları aracılığıyla bilgi-değer tüketimini de etkilemektedir (Yetim, 2002: 131).

Küreselleşmenin tek tipleştirici özelliği ulusal dillere oldukça fazla zarar vermektedir. Birçok gıda, kıyafet baskıları, ev eşyaları, konaklama yerleriyle beraber çoğu iş yeri isimleri de yabancı dilin etkisi altına girmiştir. Sadoğlu (2009: 801), küreselleşmenin yarattığı tahribatla ilgili "Türk Kimliği" adlı eserinde şöyle bahsetmiştir:

"Türk Halkı son dönemlerde, kitle iletişim araçlarında, iş yeri tabelalarında, afiş ve reklamlarda, yerli-yabancı ürünlerin ambalajlarında ve kullanım kılavuzlarında hatta bazı kamu kurum ve kuruluşlarında İngilizcenin yoğun etkisi altında bulunmaktadır. Bu dilsel tahakkümün bir sonucu olarak İngilizce sözcükler, kent-köy ayrımı gözetmeksizin sıradan vatandaşın gündelik kullandığı dile kadar girmiştir. Hatta sözcüklerin de ötesinde yaygın İngilizce deyimler kalıp halinde reklamlar ve televizyon aracılığıyla halkın gündelik hayatına dahil olmuştur. Kaba hatlarıyla bu süreç Türkiye'de ulusal dil bilincine sahip kimseler tarafından dilde bozulma ve dil kirliliği tabirleriyle karşılanmaktadır."

İş yeri tabelalarında, yabancı dilin kullanımına ya da Türkçe'nin değiştirilerek anlamsız kelimelerin türetildiğini gösteren örneklere oldukça sık rastlanmaktadır (resim-47). Farklı olma ve dikkat çekme çabası sonucu yapılan bu tür hatalar, Türkçe'nin saygınlığını yitirmesine sebep olmaktadır. Türkçe'nin öneminin ilkokullarda anlatılmasının yeterli olmadığı zamanlarda, basın ve yayın organları aracılığıyla daha büyük kitlelere ulaştırılması faydalı olacaktır. Ayrıca kamu veya sivil kuruluşların internette yer alan çeşitli video izleme platformlarında reklam politikası uygulayarak Türkçe'nin öneminden bahsetmeleri de yerinde olacaktır. İş yeri tabelalarında ise dikkat çekmek için dile zarar vermek yerine, grafik tasarım ilkelerinden olan vurgu, kontrast, ritim gibi unsurlar gerçekleştirilebilir.

Resim-47: Dil Kirliliği Oluşturan Tabelalar

Kaynak: http://www.adayorum.com/21-haziran-dan-yabanci-dilde-tabela-cikisi.html
(Erişim Tarihi: 02.04.2019)

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM
ANTAKYA'NIN KENT DOKUSUYLA ETKİLEŞİMİNDE İŞ YERİ TABELALARININ ROLÜ VE ÖNEMİ

3.1. Kent Kavramı

Kentler karmaşık bir olgu olduğundan, tanımının yapılması da oldukça zordur. Buna rağmen kentleşmenin anlaşılması, toplumsal yaşamın öğrenilmesi ve değerlendirilmesi açısından önemlidir (Tuna, 1987: 75). Kent kavramı, Orta Asya'da ki Türkler tarafından "Şehir" kavramı karşılığında kullanılmıştır. Ayrıca kentler; "Yarkend", Taşkend", "Semizkend" (Semerkant) gibi isimlerle de anılmışlardır (Ayverdi, 2005: 29). Dilimize Farsça'daki "Şehr" kelimesinden geçen "Şehir" de kent ile aynı anlamda kullanılmaktadır. Nüfusun çoğu ticaret, sanayi, hizmet veya yönetimle ilgili işlerle uğraşan, genellikle tarımsal faaliyetlerin olmadığı yerleşim alanları" kent olarak tanımlanabilir (http://sozluk.gov.tr/).

3.2. Kentin Oluşumu

İnsanlar, bir arada yaşayan toplumsal varlıklardır. Yaşadıkları süre içerisinde, yalnız başlarına çözemeyecekleri sorunları ve gelişmelerine engel olacak güçlükleri aşmaları için, birlikte hareket edebilecekleri bir alana ihtiyaç duymaktadır. Bu tür durumlar sonrası doğan yer arayışları, kentlerin oluşumunda atılan ilk adımlardandır. Yerleşim yerlerinde bulunan okul, hastane, aşevi, ibadet yeri vb. yapılar, insanların ihtiyaçlarını birlikte giderebilmeleri amacıyla oluşturulmuşlardır. Nüfus arttıkça ihtiyaçlar da çoğalmakta ve kentin oluşmasını sağlayan yapıların sayısı da artmaktadır. Bu yüzden kentler insan doğasının önemli bir parçasıdır.

Bir yerleşim yerinin kent olabilmesi için, şu özelliklere sahip olması gerekmektedir:

- Sanayi kaynaklı üretime yapabilmesi.
- Hizmet sektörünün gelişmiş olması.
- Fiziksel alt yapının kenti ayakta tutmaya yetebilmesi ve gelişmiş olması.
- Büyük bir nüfus yoğunluğuna sahip olması.
- Nüfusun istihdam düzeyi gelişmiş ve birbirini tamamlar nitelikte olması.
- Eğitim düzeyinin gelişmiş olması.

- Sosyal normların yerine, denetlemelerin resmî kurumlar tarafından yapılması (Erkan, 2002: 18).

3.3. Kent Dokusunun Tanımı ve Önemi

Kent dokusu o kentin yerleşim yerine, mimarisine, çevre yapısına, sokaklarına, caddelerine ve kente kimlik kazandıran genel özelliklerine verilen bir isimdir. Kentin coğrafyası, iklimi, tarihi, mimarisi, kültürel düzeyi, gelenek-görenekleri, yaşam biçimi kente doku ve biçim kazandırır (Aktaş, 2009). Kent dokusunu oluşturan bileşenler doğal ve yapay olarak oluşmuş unsurlarla değerlendirilebilir. Doğal çevreden kaynaklanan unsurlar, kentin topografik durumu, iklim koşulları, bitki örtüsü, genel konumu vb. özelliklerdir (Önem ve Kılınçaslan, 2005). Yapay unsurlar ise, bireylerin ve toplumun oluşturduğu ve kente mal ettiği tüm değerleri kapsamaktadır. Bu değerlerin tümü kent dokusu ile ilişki içerisindedir. İnsan kaynaklı oluşturulmuş çevreden meydana gelen unsurlar, kentte yapılan çeşitli düzenlemelerin özellikleridir. Bu düzenlemeler kent meydanlarını, sokakları, anıtları vb. tüm kentsel bileşeni içerisinde barındırır (Hacıhasanoğlu, 1996). Kentte bulunan sokaklar, caddeler, kütüphaneler, alışveriş merkezleri, çarşılar, pazarlar gibi topluma açık yerler dışında; kentte yaşayan insanların giyim tarzı, kültürel etkinlikleri gibi davranış biçimleri de kentin dokusuna etki eden önemli unsurlardandır. Bu bağlamda kent dokusunun korunması demek, yalnızca mimari yapıların restore edilmesi değil, kent kültürü, yaşam tarzı gibi o kente kimlik kazandıran tüm öğelerin de korunması demektir. Kent zaman içinde değişen ve gelişen bir yapıya sahiptir. Bir kentte yeni bir yapı oluşturmak veya bir yapıyı ortadan kaldırılmak, kentin dokusunu olumlu veya olumsuz yönden etkilemektedir. Kentteki bir yapının değiştirilmesi o kentin özgün kimliğinde önemli değerinlerin kaybolmasına yol açabilecek durumdaysa, değiştirilecek olan yapı hakkında verilecek kararlarla kent dokusunun bozulmaması için önce yapının ve çevresinin anlaşılması gerekmektedir.

Kentlileşme, yalnızca kentte yaşamak değildir; sosyal ve ekonomik olmak üzere ikiye ayrılır (Kartal, 1978: 12). Bir kentin özgün kimliği, kentte yaşayanların onda buldukları bir değerler kümesi ve idealleştirlemeleri içermektedir (Tekeli, 1991: 81–82). Kent ile o kentte yaşayan toplum ekonomik, sosyal, siyasal ve kültürel olarak sürekli bir etkileşim halindedir. Bu etkileşimin sonucu olarak insanların yaşadıkları deneyimler ortak bir paydada buluşur ve o kente ait yöresel ve evrensel yargılar

oluşturur. Bu bağlamda bir kentten bahsedildiğinde, bu deneyimleri yaşamış ya da duymuş olan insanların bahsettiği ortak özellikler kastedilir. Kentin anlamlı bir kimliğinin olması, kişilerin o mekana değerler yüklemesiyle gerçekleşmektedir.

Zamanla kentin kültürel yapısında oluşan değişiklikler, kentin dokusunun sürekli değişmesine sebep olmaktadır. Kent kültürü, kentlerin sosyal, ekonomik ve siyasal değerlerini kapsamakla birlikte, evrensel değerleri de içermektedir. Bu değerlerin arasında, kent mekanlarının kullanılmasından, birbirleri arasındaki ilişkilerde belirlenen konumlara kadar, kendine özgü kimliğinin oluşmasında önemli bir rol oynamaktadır (Kaypak, 2010: 379). Zaman içinde kentsel doku üzerinde meydana gelen değişikliklerin, toplumu oluşturan bireylerin kültürel, ekonomik ve sosyal yaşantı düzeyi ile çok yakından ilgili olduğu görülmektedir (Altun, 1982). Özellikle, tarihi kentlerde kent dokusunun oluşumu kısa bir süre içerisinde gerçekleşmemektedir. Kent dokusunun köklü ve yerleşmiş olduğu kentlerde değişiklik yapmak, hassas dokuya zarar vermekle kalmayıp kent dokusunun farklı bir imaja dönüşmesine neden olabilir. Tarihi kentlerde kentsel dönüşüm veya gelişim planlamalarının başarılı bir şekilde yapılması; kentin tamamen başkalaştırılması veya yeni bir yüze sahip olması anlamını taşımamaktadır. Yapılacak olan her türlü değişim ya da gelişim süreçleri dikkatlice planlanmalı ve hassas kent dokusuna zarar vermeyecek bir şekilde yapılmalıdır. Kent dokusunun değiştirilmesi, kenti kimliğinden uzaklaştırma riski taşımaktadır. Tekeli (1991: 84), herhangi bir kentte kaotik bir yapı gözlendiğinde, o kentin kaotik bir kimliğe sahip olduğundan değil, aksine kimliksiz bir kent olduğundan bahsetmektedir.

Tarihi kentlerin, yavaş büyüdüğü ve çok hızlı değişim göstermediği için, zamanın değişik katmanlarının üst üste birikmesi sonucu kendine has bir doku oluşturduğu gözlemlenmiştir (Tekeli, 1991). Gelenekler, sosyo-kültürel alışkanlıklar ve üretim biçimleri de kentin kimliğini ve dokusunu oluşturan bütün unsurların içine yayılmıştır. Tarihi dokuya sahip kentlerde düzensiz bir yapılaşmaya gidilmesi, o yerin dokusuna zarar vermektedir. Tarihi bir kent, özgün kimliği ve dokusuyla bilinip tanındığı için bu özelliğini korumalıdır. Bu sebeple değişimin ne olduğunun ve hangi şartlarda gerçekleşmesi gerektiğinin etraflıca sorgulanması gerekmektedir (Kürkçüoğlu, 2007). Kent dokusunun değişimini ve oluşumunu etkileyen faktörler arasında, toplumun yapısından kaynaklanan kültürel ve sosyo-ekonomik farklılıklar da bulunmaktadır. Kentte yaşayanların davranışları, ekonomik ihtiyaçları, sosyo-kültürel

ilişkileri ve bu ilişkilerin meydana getirdiği sorunlar da kentin varolan görünümünü kazanmasında ve kent dokusunun şekillenmesinde belirleyici bir konumdadır. (Demirseren, 1998).

3.4. Antakya Kenti

Antakya, tarihi boyunca birçok uygarlığa ev sahipliği yapmış antik bir kenttir. Bu tarihi kent, Büyük İskender'in komutanlarından Seleucus I. Nicator tarafından "Antiocheia" adı ile kurulmuştur (http://www.antakya.bel.tr). Antakya'nın merkez ilçe olarak bağlı bulunduğu Hatay ili, Akdeniz Bölgesi'nin doğu ucunda yer alan, 5 859 km²'lik yüzölçümüne sahip bir sınır ilidir (Yurt Ansiklopedisi, 1982). Antakya, Kentin kuzeyinde bulunan Amanos Dağları ile güneyindeki Kel Dağ arasında bulunan Aşağı Asi Vadisi'nin başlangıcında yer almakta ve 440 m rakımlı Habib Neccar Dağı'nın eteklerinde bulunmaktadır (Demir, 1996: 9).

Resim-48: Ülke Sınırları İçerisinde Hatay İlinin Konumu

Kaynak: http://m.bianet.org/bianet/bianet/153859-yerel-secimlerde-hatay
(Erişim Tarihi: 03.12.2018)

Kuruluşundan Roma İmparatorluğu dönemine kadar Antakya Kenti'nin üç kademeli bir mekânsal gelişim sürecinden geçtiği bilinmektedir. M.Ö.300-M.Ö.281 yılları arasında Seleucus I. Nicator egemenliğinde kalan kent, Antiochus IV. Epiphanes döneminde (M.Ö.175-163) mekânsal açıdan genişlemiştir. Antakya, Roma döneminde M.Ö. 64 ve M.S. 395 yılları arasında, surlar içerisindeki son sınırlarına ulaşmıştır. Kentin mekânsal gelişimi açısından önemli olan bu üç dönem dışındaki ara dönemlerde Antakya Kenti, mekânsal sınırlarını büyük ölçüde korumayı başarmıştır. (Arslan, 2017: 575). Antakya, çok kültürlü bir yapısı olması sebebiyle, Anadolu'daki diğer kentlere nazaran farklı bir kültürel ve mimari kimliğe sahiptir. Bu kent; Hititler, Persler, Makedonlar, Romalılar, Mısırlılar, Arap Müslümanlar, Asurlar, Selçuklular,

Memluklar, Haçlılar ve Osmanlıların zenginliğine sahip olmuş bir kenttir. (www.hatay.gov.tr). Antakya ve İskenderun gibi kentleri de kapsayan Hatay, 1938 yılında bağımsızlığını ilan ederek "Hatay Devleti" olmuştur. 1939 yılında ise meclis kararıyla Türkiye topraklarına katılmıştır.

3.4.1. Fiziksel Yapısı

Tarih boyunca tüm kentler, doğal şartlara göre ya da mekansal planlamalar üzerine inşa edilmişlerdir. Bu yerleşim yerlerinden bazıları mecburiyetten, bazıları ise, önceden oluşturulmuş bir planlama ile şekillenmiştir (Demirseren, 1998: 31). Antakya Kenti ilk kurulduğu dönemde, ızgara planıyla oluşturulmuştur. Bu kent, doğal şartlara uygun bir şekilde biçimlenen kentlerden birisidir. Kentin ortasından geçen Asi nehri, kentin yerleşim planını etkileyen en büyük faktördür. Kent biçimsel yapısı itibariyle, Asi Nehri'nin iki kıyısına yerleşmiştir (Demir, 1996: 10).

Resim-49: Hatay-Antakya Uydu Fotoğrafı

Kaynak: https://mapsconnect.apple.com (Erişim Tarihi: 03.02.2019)

Resim-50: Asi Nehri, Antakya

Kaynak: https://www.aa.com.tr/tr/turkiye/amik-ovasina-hayat-veren-asi-nehri-temiz-akacak/1170774

3.4.2. Sosyo-Ekonomik Yapısı

Sosyo-ekonomik açıdan Antakya'nın kent kimliğinin biçimlenmesinde ticaret etkili olmuştur. Dolayısıyla, kültürler arası çeşitliliğin ve birbirine bağlı sürdürülen bu kentin, ekonomik yapısında ticaretin yeri oldukça önemlidir. Antakya'da ticaretin en yoğun olduğu yerlerden birisi de Uzun Çarşı'dır. Şehrin merkezi konumunda yer alan bu çarşıda, kentte yaşayanların bir arada ticaret yaptıkları görülmektedir. Antakya'da dericilik, el sanatları, mobilyacılık ve ayakkabıcılık gelişmiş durumdadır. Hatay, nakliyat sektöründe İstanbul'dan sonra en büyük araç potansiyeline sahiptir. Kara, yolcu ve yük taşımasında da söz sahibi bir kenttir (www.hatay.gov.tr).

Antakya Kenti, nüfus yoğunluğu bakımından hareketli bir yapıya sahiptir. Bu yoğunluk kenti gün geçtikçe daha kalabalık bir hale getirmiş ve kentin sosyal kimliğinin değişim göstermesinde etkili olmuştur. 2011 yılında komşu ülke Suriye'de başlayan savaş sonrası sınır kenti olan Hatay, yoğun göç almıştır. Hatay, sakin ve kendi halinde bir kent iken, gerçekleşen göç dalgaları sonrasında kalabalık ve hareketli bir kent imajına sahip olmuştur.

3.4.3. Kültürel Yapısı

Kültür toplumun bütünlüğünü sağlayan ve yaşamı anlamlaştıran bir sistemdir (Güvenç,1994: 48). Türkiye'nin bir kültür kenti olan Antakya, ülkenin kozmopolit kentlerinden birisidir. Bu kente, içerisinde birçok farklı mezhepten ve dinden insanlar bir arada yaşadığı için "Hatay Medeniyetler Şehri" denilmiştir. Din, dil ve etnik yapı farklılıklarının oluşturduğu kültür çeşitliliği, yaşam tarzına ve kentin mimari dokusuna da yansımaktadır. Bu kentte kilise ve camileri yan yana görmek mümkündür. Çoğu zaman dinsel öğelerle, geleneklerin birbirine girmiş bir şekilde varlığını sürdürdüğü, özde var olanla karışıp yeni bir kültürün ortaya çıktığını söylemek mümkündür. Antakya halkı, her zaman dayanışma içerisinde, birbirlerine saygılı, iyi bir komşuluk ilişkileri içerisinde hayatlarını sürdürmektedir. Farklı din ve mezheplerden oluşan gruplar birbirlerinin bayramlarını kutlamakta ve yardımlaşmaktadır (Doğruel, 2005:14). Bir arada yaşamını sürdüren bu çeşitli topluluklar birlikte tek bir toplum; Antakya Halkı olmuşlardır. Çok uzun bir süre boyunca bir arada saygılı ve huzurlu bir şekilde yaşamış olan, farklı etnik kökenlere sahip birçok topluluğa ev sahipliği yapan bu kent UNESCO barış kenti seçilmiştir (Kaypak, 2010: 383).

3.4.4. Mimari Yapısı

Antakya mimari açıdan, antik dönemlerden beri sürekliliğini koruyan nadir şehirlerden biridir. Kentte, geçmişte varlığını sürdürmüş birçok uygarlığın somut izlerine rastlanmaktadır. Günümüze kadar devamlılığını koruyan tarihi yapılar, arkeolojik buluntular ve onlarla bütünleşen Osmanlı dönemine ait mimari yapılar, Antakya'nın kent dokusunda önemli bir yer edinmiştir. Birçoğu olduğu gibi kalmış olan ve birlikte yaşanılan içe dönük avlulu evler Antakya mimarisinde ön plana çıkan yapılardan sayılırlar.

Antakya Kenti, farklı medeniyetlerin farklı şehircilik anlayışıyla sürekli şekillenmiş ve farklı dönemlerin kentsel karakterlerini yansıtmıştır. Gerçekten de bugün Antakya'nın mekânsal kalıpları incelendiğinde özellikle son dönemlerde gün yüzüne çıkan arkeolojik kazılara dikkat çekildiğinde şehrin Antik çağ, Roma ve İslamiyet dönemlerine ait mekânsal kullanım özelliklerini büyük oranda yansıtan izler taşıdığı görülür. Roma döneminden kalan Kolonadlı Cadde (Kurtuluş Caddesi), Saray Caddesinde gün yüzüne çıkarılan yer altı su kemeri, Bağrıyanık Mahallesinde yer alan Roma dönemine ait Trojan su kemeri ve yine Antakya'nın dar ve dolambaçlı cadde sokak sistemleri gibi mekânsal kalıpları bu duruma örnek teşkil etmektedir. Seleucus dönemine ait Antakya şehir planı incelendiğinde Asi Nehri kenarında bulunan Küçük Dalyan Mahallesi'nde o dönemlerde saray, hipodrom, stadyum ve sirkler inşa edilmiştir. Ayrıca, o bölgelerde hipodrom kalıntılarına da rastlanmaktadır. Bu yapılar Helenizm döneminde Antakya'da yaşamış mimarlardan birisi olan Q. Marcius Rex tarafından M.Ö.67 yılında inşa edilmiştir (Paul, 2013: 13).

Antakya'nın mimari dokusu açısından bünyesinde barındırdığı antik yaşama ve tarihe tanıklık etmiş birçok eser bulunmaktadır. Bu eserlerin başında Habib-i Neccar Camii, Saint Pierre Kilisesi, Antakya Kalesi, Kurtuluş Caddesi, Ulu Camii, Vali Konağı, Meclis Binası, Antakya Belediye Binası ve Uzun Çarşı gelmektedir. Ayrıca mimari eserler dışında, Antakya Mozaik Müzesi de Hatay'ın tarihinin oluşmasına öncülük etmiş antik eserler barındırmaktadır.

3.5. Kent Dokusu Çerçevesinde Belediyelerin İş Yeri Tabelalarına Yaklaşımı

Kent dokusunun gidişatından sorumlu en yetkili merci belediyelerdir. Belediyelerin temel görevi, kent halkının refah içinde yaşamasını sağlamaktır. Bu bağlamda, parklar, sosyal tesisler, spor tesisleri, müzeler, caddeler, sokaklar gibi kamusal tüm alanları korumak, temiz tutmak, aydınlatmak gibi görevleri üstlenmektedir. Belediyelerin, tüm iş yeri tabelalarını denetlenmesi, görüntü kirliliğine sebep olan tabela veya levhaları kaldırması ve kent dokusuna uymayan tabelaların yerleştirilmesine izin vermemesi gibi görevleri bulunmaktadır. Belediyeler tarafından iş yeri tabelalarının yerleştirileceği alanlar belirlenmiş ve bu alanlar içerisinde yerleştirilen tabelaların görüntü kirliliği oluşturulmaması için kurallar belirlenmiştir. Belediyelerin, tabela yerleştirme hükümlerine tüm özel ve kamu kuruluşları uymak

mecburiyetindedir. Özellikle tarihi kentlerde yer alan iş yeri tabelaları, kentin ve bulunduğu bölgenin kültürel değerlerine uygun, dokuyu bozmayacak nitelikte olmalıdır. İş yeri tabelaları, bölgenin görüntüsünü bozuyorsa belediyeler tarafından kaldırılabilmekedir. Bu doğrultuda, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'nın hazırladığı "Görüntü Kirliliği Kontrolü Yönetmeliği"nde bu tür durumlara karşı kanunen karşı çıkılacağı ve cezai yaptırımlar uygulanacağı bildirilmiştir. Bu yönetmeliğin görüntü kirliliği yaratan ve dokuya zarar veren iş yeri tabelası kullanımının önlenmesi ile ilgili bölümleri şu şekildedir:

"Bina ve sair yapılardaki reklam ve tanıtım amaçlı pano ve levhalara ilişkin genel esaslar:

MADDE10-(1) Her türlü reklam ve tanıtım aracının;

a) İl bütününde, şehrin estetik ve mimarî dokusunu bozmayacak, kentin doğal ve tarihî silueti ile çelişmeyecek şekilde tasarlanması,

b) Konum, renk, şekil ve boyutları gibi hususların yetkili idarelerce belirlenmesi,

(2) Yeni yapılacak her türlü ticari yapılar için belediye ve il özel idarelerine sunulan mimari projeler için verilecek her türlü ruhsatın düzenlenme sürecinde, bu yönetmelikte yer alan ve görüntü kirliliğinin önlenmesine yönelik hususların göz önünde bulundurulması,

(3) Belirli bir yerleşim alanında kullanılan her türlü reklam ve tanıtım aracında; yöre mimari dokusu ile çevre ve şehir estetiğinin korunmasına yönelik olarak belirli bir standardın sağlanması, bu bağlamda kullanılan malzemelerin benzer nitelikte olması,

(4) Kendi mülkiyetindeki alanlara kurulan reklam ve tanıtım araçlarına yönelik uygulama usul ve esaslarının yetkili idarelerince belirlenmesi,

(5) Bina ve sair yapıların sağır cephelerinde yapılacak olan reklam ve tanıtım araçlarındaki ürün mesajının sağır cephe yüzeyinin %50 sini geçmemesi,

(6) Konut amaçlı olarak kullanılan bina çatılarına hiçbir suretle reklam ve tanıtım aracının konulmaması,

(7) Birden çok ticari işletmenin bir arada olduğu yapılarda ortak tek bir tanıtım panosunun kullanılması, ancak ortak tanıtım panosunun kullanımının mümkün olmadığı durumlarda, yetkili kent estetik kurulu tarafından belirlenen esaslar çerçevesinde uygulamaların yapılması,

(8) Bina ve sair yapıların çatı katlarına konulacak her türlü reklam ve tanıtım aracının çatı mahya yüksekliğini geçmemesi esastır."

(http://cevre.besiktas.bel.tr/Document/DownloadFile/86a8a07b-071c-42be-84d8-0c16ad30e7fa).

Türk Standartları Enstitüsü (TSE), 19.03.2018 tarihli Teknik Kurul'da TS 13813 standart numaralı standardı, "Kurum ve Kuruluşlarda Kullanılan Tabelalar için Kurallar" adı altında yayınlamıştır. Yayınlanan standartta tabelalar kullanım amacına göre çeşitlendirilmiştir. Tabelaların biçimsel ve içeriksel özelliklerinden olan yazı tipi, yazı rengi, zeminin çeşidi ve zeminin rengi tabelanın amacına göre belirlenmiştir. Ayrıca tabelalarda dil kullanımına da değinilmiş ve Türkçe kelimeler esas alınmıştır. Tabelalarda yabancı dil kullanılması durumunda yazı boyutunun, Türkçe kelimenin yüzde 25'i kadar olacağı da belirtilmiştir. Bu kuralların yanında, tabelaların ebatlarının da binanın boyutuyla orantılı ve mimari dokusunu bozmayacak şekilde belirlenmesi gerekmektedir. Tabelalarda kullanılan malzemelerin doğal şartlara dayanıklı bir şekilde olması gerektiği de TSE'nin üzerinde durduğu önemli bir konudur (https://statik.tse.org.tr/upload/tr/dosya/icerikyonetimi/9024/10052018150540-2.pdf).

TSE'nin hazırladığı standarda göre, kurum ve kuruluşlara ait tabelalarda dikkat edilmesi gereken diğer özellikler şu şekildedir:

- *"Tarihi özelliği bulunan tabelalar korunacak*

Tabelaların tarihi özelliği bulunması durumunda aynen korunacak ve tarihi özelliği bulunan binalarda tabela kullanımı hususunda bina mimarisi dikkate alınacaktır. Binanın birden fazla cephesi varsa, en fazla iki cephesine tabela asılabilecek, acil, eczane, hastane ve polis tabelası dışındaki tabelalar bina yüzeyine dik olacak şekilde asılama- yacaktır.

- *Şehir estetiğini ve mimarı dokusunu bozmayacak*

Tabelalar şehir estetiğini ve mimarî dokusunu bozmayacak, şehrin doğal ve tarihi görünümü ile çelişmeyecek, şehrin doğal veya tarihi sit alanını bozmayacak şekilde yerleştirilecektir.

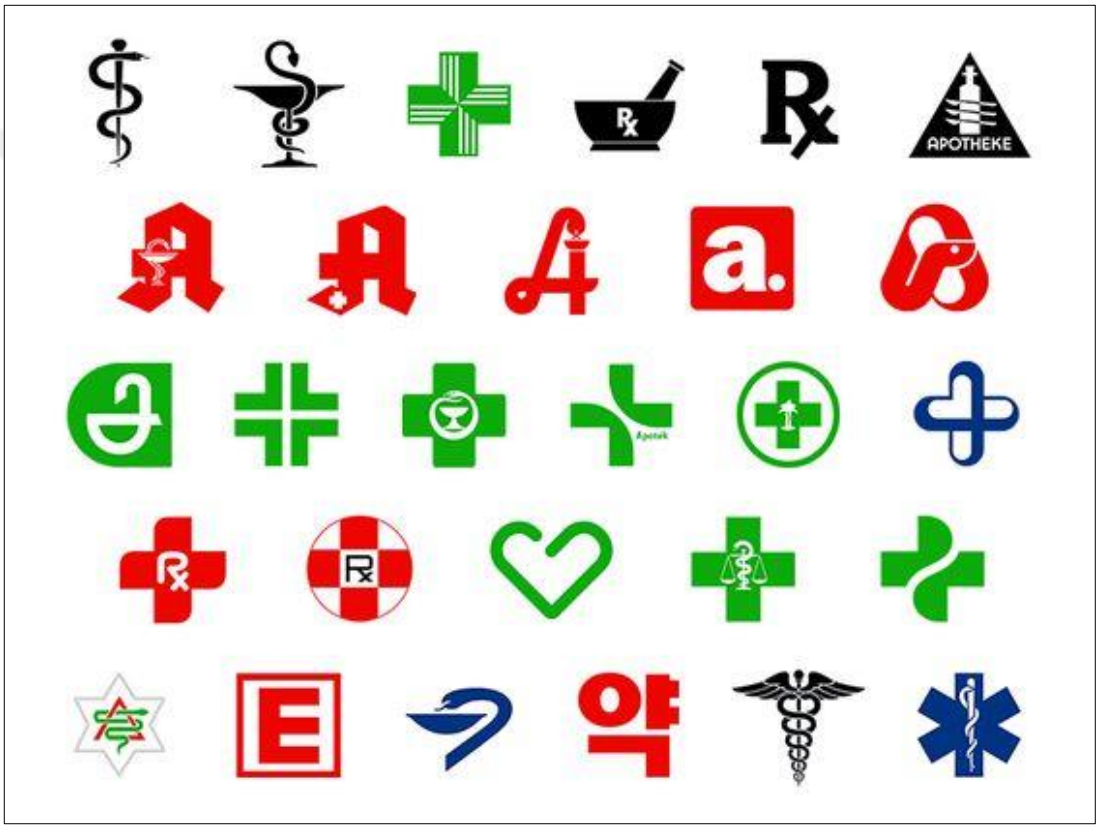
- *Tabelalar dil, ırk, cinsiyet, din ve mezhebe dayalı ayrımcılık belirten öğeler içeremeyecektir.*
- *Kamu binalarında, kamu kurum ve kuruluşlarına ait duyurular ve tanıtımlar haricinde reklam içerikli tabelalar bulundurulmayacaktır. Kamu binalarının tabelaları, hiçbir şekilde ağaçların üstüne asılmayacaktır.*
- *Tabela üzerinde bilgi işaretleri dikdörtgen, yasaklayıcı işaretler daire ve uyarı işaretleri ise üçgen şeklinde olacaktır.*
- *Eğitim kurumlarının tabelalarında sol tarafta Mili Eğitim Bakanlığı'nın logosu yerleştirilecek il, ilçe adlarından sonra gelmek üzere sırasıyla okulun ismi, okulun türü ve derecesi yazılacak ve varsa okulun amblemi sağ tarafta yer alacaktır."*

(https://statik.tse.org.tr/upload/tr/dosya/icerikyonetimi/9024/10052018150540-2.pdf).

3.6. Yurtdışındaki İş Yeri Tabelaları

Türkiye'de olduğu gibi yurtdışında da iş yeri tabelaları, kullanım alanları bakımından kentin önemli bir bölümünü kapsamaktadır. Ülkeler ekonomik, demografik, sosyal, kültürel ve teknolojik açılardan farklı özelliklere sahip olabilmektedir. Bu gibi özellikler bakımından ülkelerin çevre düzenlemeleri de farklılıklar göstermektedir. Örneğin, eczaneler birçok ülkede farklı logolar kullanmaktadır (resim-51).

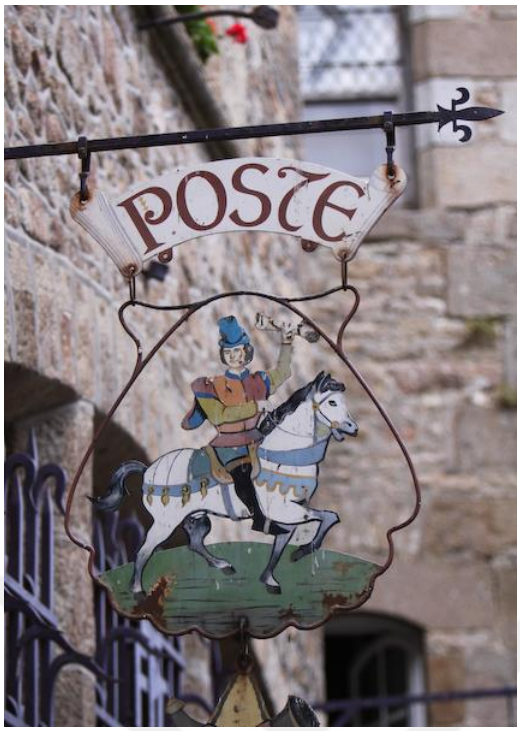
Resim-51: Birbirinden Farklı Eczane Logoları

Kaynak:http://theplamen.blogspot.com/2016/04/apteka-pharmacy-logo-sign-apotheke-hospital-optics-vet.html (Erişim Tarihi: 22.09.2019)

Kimi ülkelerde karmaşık, kimilerinde ise düzenli olarak uygulanmış olan tabelalar iş yerlerinin ayrılmaz bir parçası konumundadır. Avrupada bulunan Fransa, Belçika, Hollanda gibi tarihi dokuya sahip kentlerde, sokak ve caddelerdeki tabelalarda görsellerin sıkça kullanıldığı görülmektedir. Tabelaların uygulanış biçimleri gözlemlendiğinde, mekan özellikleri dikkate alınmış ve tabelalar özenle tasarlanmıştır.

Resim-52: Posta Tabelası, Fransa

Resim-53: Berber Tabelası, Fransa

Kaynak: https://valeriejardin.wordpress.com/2010/03/20/photo-essay-quaint-french-shop-signs/ (Erişim Tarihi: 20.09.2019).

Resim-54: Otel Tabelası, Belçika

Kaynak: https://tr.pinterest.com/pin/1759287328161196/?lp=true (Erişim Tarihi: 20.09.2019).

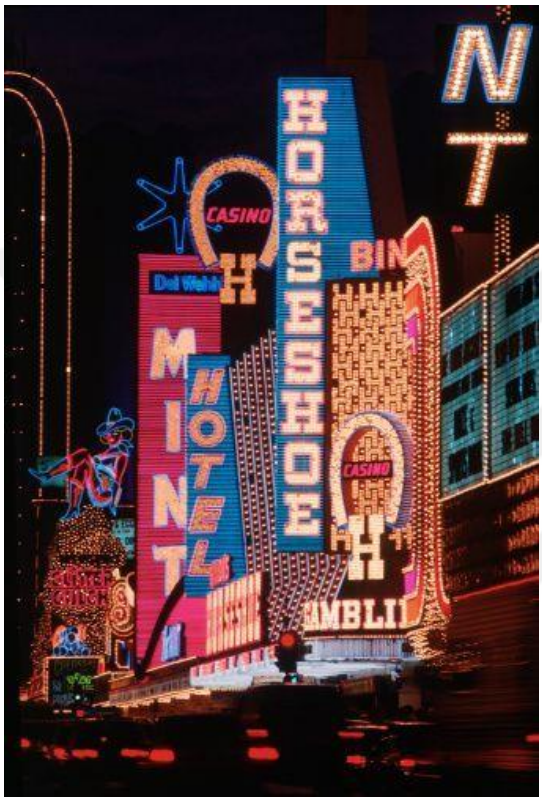
Resim-55: Kitapçı Tabelası, Hollanda

Kaynak: https://tr.pinterest.com/pin3222185 48335800939/ (Erişim Tarihi: 20.09.2019).

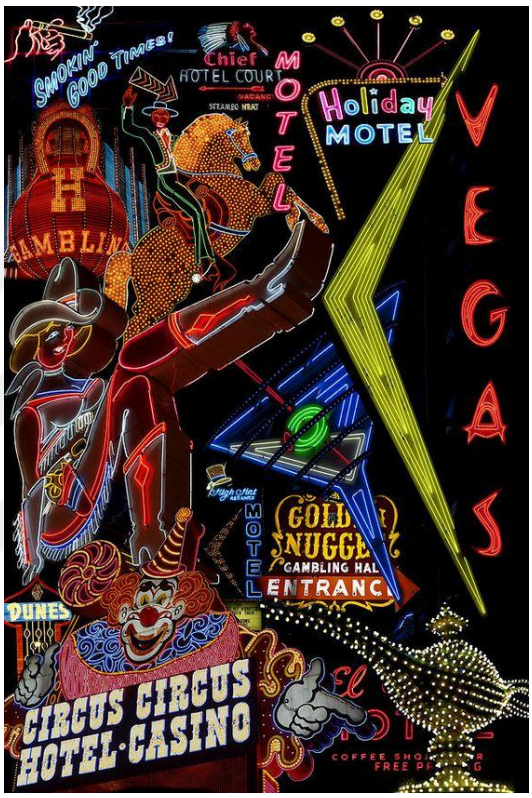
Tabelalarıyla dikkat çeken bir diğer ülke ise Amerika Birleşik Devletleri (ABD)'dir. ABD'nin eyaletlerinde görsel kirliliğin bulunmadığı ya da önüne geçildiği birçok sokak ve cadde görmek mümkündür. Bunların dışında ise tabelaların yoğun bulunduğu ve geceleri ışıl ışıl parladığı kentler de mevcuttur. Bunlardan bir tanesi Nevada Eyaleti'nde bulunan Las Vegas kentidir.

Resim-56: İş Yeri Tabelaları, Las Vegas

Kaynak: https://tr.pinterest.com/pin/440860251018610580/ (Erişim Tarihi: 22.09.2019)

Resim-57: İş Yeri Tabelaları 2, Las Vegas

Kaynak: https://fineartamerica.com/featured/las-vegas-neon-andrew-fare.html

Resim-58: İş Yeri Tabelaları 3, Las Vegas

Kaynak: https://www.vegasnews.com/182260/show-las-vegas-monorail-ticket-and-save-with-special-values-at-grand-bazaar-shops.html (Erişim Tarihi: 20.09.2019).

Ticaret açısından gelişmiş ülkeler arasında bulunan Hong Kong'da da birçok tabelayı bir arada görmek mümkündür. Çin Halk Cumhuriyeti'nde yer alan bu kentte tabelaların yoğun kullanılması, kentin dokusunu büyük ölçüde şekillendirmektedir. Hong Kong'daki iş yeri tabelalarında, görsel öğelerin pek kullanılmadığı görülmektedir. Bunun yerine yazı karakterleri kullanılmaktadır.

Resim-59: İş Yeri Tabelaları, Hong Kong

Kaynak: https://tr.pinterest.com/pin/705868941570630304/?nic=1 (Erişim Tarihi: 22.09.2019)

Resim-60: İş Yeri Tabelaları 2, Hong Kong

Kaynak: https://tr.pinterest.com/pin/560838959841479601/ (Erişim Tarihi: 22.09.2019)

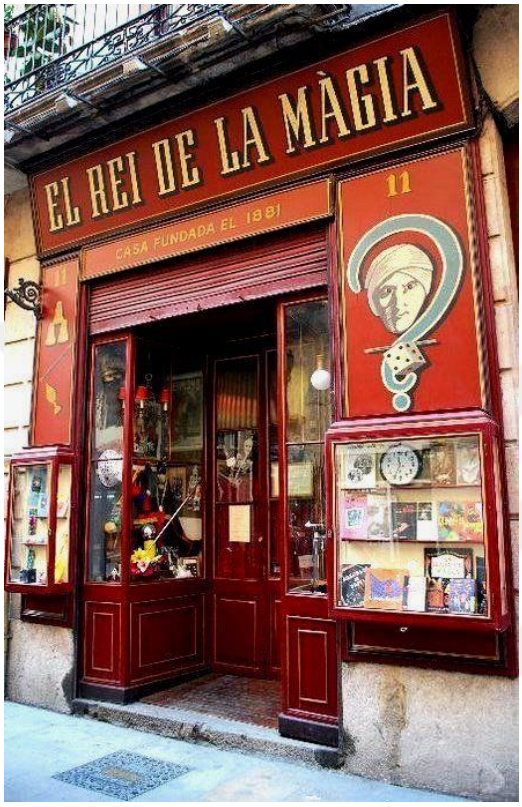
Resim-61: İş Yeri Tabelaları 3, Hong Kong

Kaynak: https://tr.pinterest.com/pin/84512930495175615/ (Erişim Tarihi: 22.09.2019)

Yurtdışındaki bazı tabelalarda dikkat çeken bir başka özellik, tabelaların mekanlarla bir bütün içerisinde olmasıdır. Tabelaların iş yerleriyle dil birliği içerisinde olması için, mekanda kullanılan renk, yazı tipi, boyut vb. özelliklerin birbirleriyle uyum sağlaması gerekmektedir.

Resim-62: Antika Dükkanı, İspanya

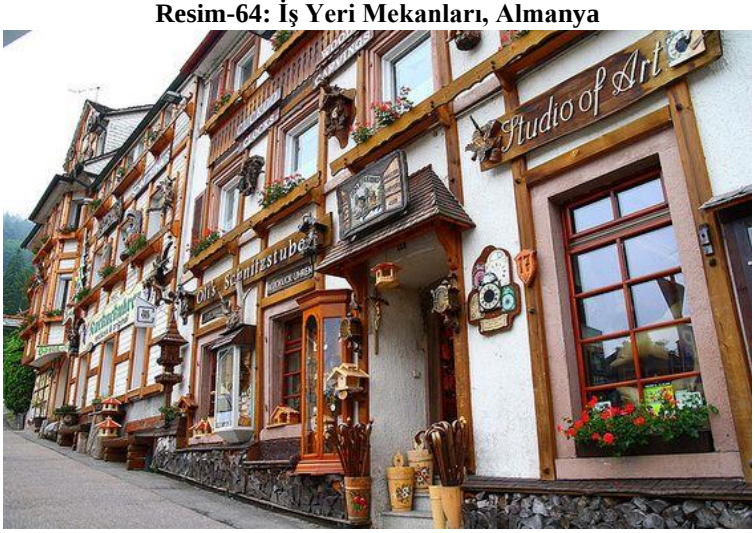
Kaynak: http://www.mundofachadas.com/fachadas-de-casas-antiguas-construcciones-de-antano-modernas/ (Erişim Tarihi: 22.09.2019)

Resim-63: Bar İş Yeri, İngiltere

Kaynak: https://www.flickr.com/photos/focalplane/421485844/sizes/l/ (Erişim Tarihi: 22.09.2019)

Resim-64: İş Yeri Mekanları, Almanya

Kaynak: https://tr.pinterest.com/pin/196751077447790875/ (Erişim Tarihi: 22.09.2019)

3.6.1. Standart Özelliklere Sahip Yurtdışındaki İş Yeri Tabelaları

İş yerlerinin, kentin sokaklarını hareketlendiren ve süsleyen mekanlar olduğu söylenebilir. Bu mekanların öneminin farkında olan ülkeler hem kent dokusunun korunması hem de kentteki hareketliliğin sürekliliği için, iş yeri tabelalarına müdahale etmektedir. Örneğin, Londra'nın Richmond kentinde iş yeri tabelaları için bir tasarım kılavuzu hazırlanmıştır. Hazırlanan bu ilkelerden bazıları şu şekildedir:

- *"Özellikle belli bir dönemden sonra yapılmış ve malzemeleri değiştirilmemiş dükkan cepheleri titizlikle korunmalıdır.*
- *Dükkan cephesi, çevresinden bağımsız bir biçimde tasarlanmamalıdır.*
- *Kullanılacak malzemeler dış etkenlere dayanıklı ve kolayca temizlenecek cinsten olmalıdır.*
- *Dükkan cephesi kullanılan malzeme ile birlikle bir bütün olarak bulunduğu alanın karakteriyle uyumlu olmalıdır.*
- *Yeni bir dükkan cephesi diğer tasarım gereksinimleriyle çelişmediği sürece normal olarak tanıtım tabelaları, vitrin alt hizaları ve malzemeler açısından bitişiğindeki dükkanlar ile uyum içinde olmalıdır.*
- *Tanıtım tabelası yalnızca dükkanın adını ya da ticaretin ürününü belirtmeli ve bunun dışında reklam sayılabilecek öğeler içermemelidir.*
- *Tek bir alında bir adın birden çok kullanılmasından kaçınılmalıdır.*
- *Asma tanıtım tabelasında yazanların içeriği, dükkanla ilgili bilgi ve verilen hizmetle sınırlı olmalıdır.*
- *Eğer yapıların üst katları iş yeri olarak kullanılacaksa yazılar doğrudan camın üzerinde olmalı ve yükseklikleri 10 cm'yi geçmemelidir.*
- *Geleneksel biçimdeki basit yazı şekli bir dükkan cephesine kişilik ve belirginlik sağlar. Süslü ve yapmacık yazı biçimlerinin hem okunmaları zordur hem de koruma alanları için uygun değildir. Yazıların büyüklüğü dükkanın alın yüksekliğiyle orantılı olmalı ve ne gerisindekilere egemen olmalı, ne de gerisindekilerin egemenliğinden dolayı etkisiz kalmalıdır". (Şen, 2006: 46).*

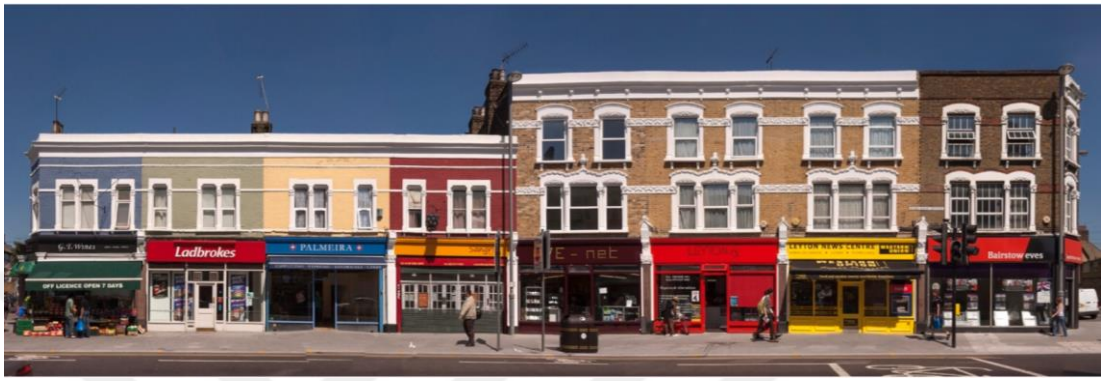
Yurtdışındaki bazı kentlerde, iş yeri tabelaların görsel kirliliğe sebep olmaması için çeşitli önlemler alındığı görülmektedir. Bu tip kentlere örnek olarak İngiltere'deki Londra Kenti ve Avusturya'daki Salzburg Kenti gösterilebilir.

3.6.1.1. Londra-İngiltere

İngiltere'de yer alan Londra kenti; birçok kültürel mirası bünyesinde barındıran ve birçok tarihi yapıya sahip olan, dünyanın en ünlü kentlerinden birisidir. Nitekim kentin sokakları, caddeleri, parkları, vb. tüm kamusal alanlarının sürekli olarak

bakımları yapılmakta ve tarihi yapılar ciddi bir şekilde korunmaktadır. Restore edilerek bakımı yapılan bölgelerden birisi de "High Road Leyton" caddesidir. Bu caddeyi özel kılan, iş yerlerinin birbirleriyle renk ve biçimsel bir ahenk içerisinde olmasıdır (resim-65). Bu caddede yer alan iş yerleri ve bulundukları mimari yapılar, 2012 yılında restore edilerek bugünkü halini almıştır.

Resim-65: High Road Leyton, Londra

Kaynak: http://www.jankattein.com/portfolio-item/high-road-leyton/ (Erişim Tarihi: 19.01.2019)

Öncesinde duvarlarında çatlaklar bulunan ve harabe olarak tanımlanan bu yapılar sıradan bir fiziksel görünüme sahiptir (resim-66). Fakat iş yerleriyle birlikte yenilendikten sonra "2012 Rejenerasyon ve Yenileme Ödülü", "Londra En İyi Şehir Merkezi Planlama Ödülü", "En İyi Kamu Alanı Şeması Ödülü" ve yapımcı şirket olan Waltham'in "Waltham Forest Tasarım Ödülü"ne layık görülmüştür (http://www.jankattein.com/portfolio-item/high-road-leyton).

Resim-66: High Road Leyton, Londra (Eski Görünümü)

Kaynak: https://www.dailymail.co.uk/news/article-2160777/London-2012-Olympics-Leyton-High-Road-gets-new-look-thats-Notting-Hill-EastEnders.html (Erişim Tarihi: 12.01.2019)

İş yerleri üzerinde yapılan yenileme çalışmasında içerik olarak; yazı boyutları, yazı karakterleri, renk, kompozisyon gibi ilke ve elemanlar üzerinde değişiklik yapıldığı görülmektedir. Bunun yanısıra biçimsel olarak; iş yerinde baskın bulunan renk tüm mekana yayılarak, estetik yapı ön plana çıkartılmış ve birbirleri arasında tutarlılık sağlanmıştır (resim-67,68).

Resim-67: High Road Leyton, Londra

Kaynak: https://www.guardian-series.co.uk/news/10201151.leyton-town-centre-works-scoop-planning-award/ (Erişim Tarihi: 12.01.2019)

Resim-68: High Road Leyton, Londra 2

Kaynak: https://www.alamy.com/shops-on-high-road-leyton-london-england-united-kingdom-uk- image157676101.html (Erişim Tarihi: 12.01.2019)

3.6.1.2. Salzburg-Avusturya

Salzburg, Avusturya'nın kuzeyinde bulunan bir yerleşim yeridir. Alp dağlarının eteğinde, Almanya'daki Münih Kenti'nin sınırında, Viyana'nın 270 km. batısında bulunan Salzburg Eyaleti'nin başkentidir. Yerleşim yerinin ortasından geçen Salzach Nehri (Resim-69), kentin fiziksel yapısı bakımından belirleyici bir rol oynamaktadır. Bu kentin tarihi merkezi, 1996 yılında UNESCO tarafından Dünya Mirası ilan edilmiştir (http://whc.unesco.org/en/list/784).

Resim-69: Salzburg, Avusturya

Kaynak: https://mapsconnect.apple.com

Salzburg, mimari dokusu açısından, tarihi yapılarıyla ön plana çıkmaktadır. Bu yapılardan en önemlileri arasında Mirabell Sarayı, Aigen Sarayı, Salzburg Sarayı, Leopoldskron Sarayı, Johannes Sarayı, Arenberg Sarayı, Avusturya Sokak Tünelleri ve Salzburg Kalesi bulunmaktadır. Kentin, tarihi merkezde yer alan ve önemli caddelerden birisi olan "Getreidegasse"deki iş yeri tabelalarının, standart özelliklere sahip olduğu görülmektedir. Kentte bulunan iş yerleri, mekanların üzerindeki duvara yerleştirilmiş olan kutu harf şeklindeki tabelalardan çok, üst kısımlarda asılı olan fener tabelalarıyla dikkat çekmektedir (resim-70,71,72). Metal malzemeyle üretilmiş olan bu tabelalardaki ince işçiliğin, caddeye özgün bir doku kazandırdığı görülmektedir.

Resim-70: Getreidegasse Caddesi, Salzburg, Avusturya

Kaynak: https://www.salzburg.info/en/sights/top10/getreidegasse (Erişim Tarihi: 12.01.2019)

Resim-71: Zara, Fener Tabela, Salzburg

Kaynak: https://www.flickr.com/photos/8348059 (Erişim Tarihi: 12.01.2019)

Resim-72: Mc Donnalds, Fener Tabela, Salzburg

Kaynak: https://www.flickr.com/photos/1454566 (Erişim Tarihi: 12.01.2019)

3.7. Türkiye'deki İş Yeri Tabelaları

Gün geçtikçe Türkiye'deki kentler büyümekte ve gelişmektedir. Nüfusun da artmasıyla birlikte kentlerde, iş yerlerine olan ihtiyaç da hızla artmaktadır. Bu iş yerleri arasında market, büfe, kafe, terzi, oto yıkama, tamirhane, mobilya, marangoz, tuhafiye, lokanta, banka, kıraathane, hamam, vb, birçok mekan yer almaktadır. Ülkede bulunan iş yerlerinin her biri, mekanın adının ve yaptığı işin yazılı olduğu tabelalar kullanmak mecburiyetindedir. Yapılarda bulunan iş yerlerinin sayısı arttıkça tabelalar da aynı oranda artmaktadır. Öyle ki, Türkiye'deki bazı iş yerleri dikkat çekmek amacıyla birden çok tabela kullanmaktadır. Dolayısıyla, tabela sayısının çok olduğu yerlerde, yapıların tabelalarla kaplandığını görmek kaçınılmaz hale gelmektedir.

Resim-73: Tabela Kalabalığı, Türkiye

Kaynak: http://cevrekorumaa.blogspot.com/p/5-goruntu-kirliligi.html (Erişim Tarihi: 06.10.2019)

İş yerlerinin, kendi mekanlarının dışında bulunan yerlere de, insanları yönlendirmek açısından tabelalar yerleştirildiği görülmektedir. Farklı özelliklere sahip birden çok tabelanın bir araya gelmesi, aynı zamanda karmaşaya sebep olmaktadır.

Resim-74: Tabela Kalabalığı 2, Türkiye

Kaynak: http://www.enpolitik.com/haber/161433/artik-tabelalar-sehir-estetigini-bozmayacak.html (Erişim Tarihi: 06.10.2019)

Türkiye'deki tabelalarda yabancı dil kullanımına sıkça rastlanmaktadır. Türk menşeili iş yerlerinin yabancı dil kullanımı konusunda ısrarcı davranmalarını Aydın (2003) şu şekilde açıklamıştır:

> *"Sokaklar, caddeler, dükkan ve mağaza adlarında neredeyse hiç Türkçe isim bile yoktur. Geneli İngilizce adlıdır ve İngilizce yazılır. Bizde nerede, ne zaman başladığı bilinmez bir Batı hayranlığı vardır. Her şeyin en iyisinin Batı'da olduğunu düşünür, en kaliteli malın onlar tarafından üretildiğini zannederiz. Bunun için Batı'da tanınmış firmalara koşarız. Böylece yabancı sermayenin ülkemizde yerleşmesine zemin hazırlarız. Bundan dolayı halk içinde bilinçsizlikten kaynaklanan bir yabancı isim verme merakı baş göstermiştir. Mesela Mudurnu Chicken, Free Shop, Baby House, Eximbank, Rainbow gibi…"*

Resim-75: Tabela Kalabalığı 3, Türkiye

Kaynak: https://www.sabah.com.tr/ekonomi/2014/11/20/yabanci-isim-kullanan-daha-fazla-vergi-odeyecek (Erişim Tarihi: 07.10.2019)

Resim-76: Tabela Kalabalığı 4, Türkiye

Kaynak: https://www.karar.com/ekonomi-haberleri/tabelalarda-yeni-donem-basladi-800346 (Erişim Tarihi: 07.10.2019)

Türkiye'deki bazı iller, görüntü kirliliğinin giderilmesi kapsamında, tek-tip iş yeri tabelası uygulamış ve kent dokusuna olumsuz etki eden iş yerleri hem tabelalar hem de mekan açısından düzenlenmiştir. Tek-tip iş yeri tabelaları, birbiriyle aynı özellikleri taşımasıyla bilinmektedir. Bu tabelalar, kentin bir kısmında ya da tümünde renk, yazı veya biçim açısından aynı şekilde uygulanması ile mümkün olmaktadır. Tek-tip iş yeri tabelası uygulama çalışmaların yapıldığı kentlerden bazıları şunlardır:

3.7.1. Mardin Büyükşehir Belediyesi

Mardin Kenti, "Mardin Turizm Stratejik Planı" kapsamında, 657 iş yerinin kepenk, vitrin, tente ve tabelası standart bir hale getirerek yenilemiştir (http://www.mardinlife.com/ABnin-destegi-ile-Mardinin-cehresi-degisti-haberi-18925). Tek-tip hale getirilen tabelalar dışında, iş yerlerinin mekansal yapıları da değiştirilerek kentin dokusuna uygun hale getirildiği görülmektedir (resim-77).

Resim-77: Mardin'deki Standart Tabela Uygulaması

Kaynak: http://www.mardinlife.com/ABnin-destegi-ile-Mardinin-cehresi-degisti-haberi-18925 (Erişim Tarihi: 22.03.2019)

3.7.2. Bursa Büyükşehir Belediyesi

Bursa Kenti mimari açıdan, tarihi dokuya sahip yerleşim yerlerinden birisidir. Bu bağlamda, görüntü kirliliği oluşturduğu için önemli bazı bölgelerinde, iş yeri tabelaları ve yapıların yıpranmış olan dış cephelerinin yenilenmesiyle ilgili çalışmalar yapılmıştır. Resim-78'de Bursa'da tarihi bir dokuya sahip olan Cumhuriyet Caddesi'nin yenilenmiş hali görülmektedir.

Resim-78: Bursa'daki Standart Tabela Uygulaması

Kaynak: https://www.bursa.bel.tr/vitrinle-birlikte-ticaretin-sekli-de-degisiyor/haber/8065#gallery-7 (Erişim Tarihi: 12.01.2019)

Ayrıca Bursa'nın Tarihi Kapalı Çarşısı da restore edilerek, iş yeri tabelaları yenilenmiş ve belirli bir standart dahilinde düzenlenmişlerdir. Resim-79'daki tarihi bir yapıya sahip olan Payitaht Çarşısı'nda gerçekleştirilen standart tabela uygulaması ile, Resim-80'deki Kapalı Çarşı'nın modern görünüme sahip bir bölümündeki tabelalarda farklılıklar olduğu görülmektedir. Bu farklılığın sebebi; yapıların mimari ve tarihi dokusunun özelliklerinin dikkate alınmış ve çarşının yapısına uygun bir şekilde oluşturulmuş olmasıdır.

Resim79: Bursa Kapalı Çarşısı Standart Tabela Uygulaması 1

Kaynak: https://payitahtcarsialisverisgunleri.com/payitaht-çarşida-alişveriş/ (Erişim Tarihi: 12.01.2019)

Resim-80: Bursa Kapalı Çarşısı Standart Tabela Uygulaması 2

Kaynak: https://haber.bursadanerede.com/2017/10/23/kapali-carsi-tarihcesi-fotograf-galerisi.html/bursa-kapali-carsi-kuyumcular-carsisi-7 (Erişim Tarihi: 12.01.2019)

3.7.3. Üsküdar Belediyesi

İstanbul Boğazı'nın kıyısında yer alan Üsküdar, tarihi sokakları ve caddeleri bakımından bulunduğu bölgenin önemli semtlerinden birisidir. Üsküdar Belediyesi, "Estetik Bir Üsküdar" adı altında başlattığı yenileme ve düzenleme projesini "Uncular Caddesi"nde hayata geçirmiş ve 2018 yılında tamamlamıştır (resim-81) (www.medyauskudar.com).

Resim-81: Üsküdar Belediyesi Standart Tabela Uygulaması

Kaynak: https://twitter.com/uskudarbld/status/978354674494595072?s=21 (Erişim Tarihi: 19.04.2019)

3.8. Antakya'daki İş Yeri Tabelalarının Rölü ve Önemi

Kent dokusu, yaşam dolu organik bir yapıya sahiptir. Bir kentin dokusunun, korunması niyetiyle olduğu gibi bırakılması da o kentin dokusunu etkileyebilir veya yok olmasına neden olabilir. Bu nedenle yaşayan dokunun, gereken tüm hassasiyetle yıpranmasının ve yok olmasının önüne geçilmelidir. Antakya'da bulunan ve belli bir amaca hizmet eden binalar; kurum ve kuruluşlar, iş yerleri, resmî daireler, spor salonları, müzeler, alışveriş merkezleri, vb. yapılar, kentin büyük bir bölümünü kapsayan mekanlardır. Bu mekanlar park, bahçe, cadde, sokak gibi kentin kamusal alanlarında bulunurlar. Amaçlarına göre farklılıklar veya benzerlikler gösteren bu yapıların arasındaki iş yerleri, büyük bir çoğunluğa sahiptir. İş yeri tabelasının tasarımı hazırlanmadan önce, yerleştirileceği mekanın mimari dokusunun iyi anlaşılması gerekir. İş yeri tabelasının yerleştirilmesiyle oluşacak değişikliğin, çevreyle uyumlu olup olmayacağı kontrol edilmelidir. Tüm bunlar yapılırken Antakya gibi, böylesine tarihi dokuya sahip kentlerin kendilerine ait bir karakterlerinin ve kimliklerinin olduğunun gözardı edilmemesi gerekmektedir.

Antakya'da bulunan İş yeri tabelaları, kent dokusunu ve kentin fiziksel kimliğini büyük ölçüde etkileyen faktörlerden birisidir. Bu yüzden kent dokusuyla uyumsuz olacak şekilde tabelalar üretmek kentin fiziksel yapısını olumsuz etkilemektedir. Bu olumsuzlukların önüne geçmek için tabela tasarımcılarının bilinçlenmesi ve tasarımları belirli kurallar çerçevesinde üretmesi gerekmektedir.

3.9. Antakya'daki İş Yeri Tabelalarında Oluşan Görüntü Kirliliği

Göze hoş gelmeyen, bozulmuş, olumsuz anlamda değişmiş olan ve rahatsız edici bir görüntüye sahip olan oluşumların yarattığı duruma "görüntü kirliliği" denilebilir. Kentlerde oluşturulan yapıların renk, şekil, biçim, boyut gibi dış görünümüne etki eden unsurların hatalı, uyumsuz, rahatsız edici olması görüntü kirliliği oluşturan etmenlerdendir.

> *"Kent mekanını oluşturan yapılar ve bunlar çerçevesinde farklı amaçlara yer verilen düzenleme, donatım ve tanıtım elemanlarının estetik, fonksiyonel hedeflere uygun seçilmemesi ya da uyumsuz bir kompozisyon ortaya koyması görsel kirlenmelerin temel kaynağını oluşturur."* (Şen, 2006: 39).

Antakya bulunan ve görüntü kirliliği oluşturan tabelalar incelenirken grafik tasarım ilke ve elemanları kriter olarak alınmıştır. Ayrıca, tabelaların kentin dokusuyla olan etkileşiminde, Çevre ve Şehircilik Bakanlığının hazırladığı "Görüntü Kirliliği Yönetmeliği Taslağı"ndaki maddelerden yararlanılmıştır.

3.9.1. Kentteki Yapılarda oluşan Tabela Kalabalığı

Binaların dış cephelerine yerleştirilen tabelaların binanın ve kentin estetik yapısını bozacak şekilde yerleştirilmesi ve sayıca çok fazla olmaları sonucu görüntü kirliliği oluşmaktadır. Resim-82'deki bina, Antakya'nın merkezi konumunda yer alan bir iş hanına aittir.

Resim-82: İş Hanında Bulunan Tabelalar

Kaynak: Yazarın kendi arşivinden.

Binanın her katında bulunan, farklı biçimsel özelliklere sahip birçok iş yerleri tabelasının bir araya gelmesi, binanın estetik yapısını olumsuz etkilemiş ve dolayısıyla kentte görüntü kirliliği oluşmasına sebep olmuştur. Bu durumun önüne geçilmesi için, birden çok ticari işletmenin bir arada olduğu yapılarda tek bir tanıtım panosu kullanılması gerekmektedir (Resim-83).

Resim-83: İş Hanı İş Yeri Tabela Panosu

Kaynak: http://www.reklameli.com/comert-ishani-yerleske-plani/ (Erişim Tarihi: 26.09.2019)

3.9.2. Bir İş Yerinde Çok Sayıda Tabela Kullanımı

Tek bir iş yerine ait mekanlarda birden fazla tabela kullanılması görüntü kirliliği oluşmasına sebep olmaktadır. İlgi çekme amacıyla çok sayıda yerleştirilen tabelalar, kent dokusunda hoş olmayan bir görüntü oluşturmaktadır (resim-84). Tabelalar, mekanın ve çevrenin dokusu hesaba katılarak yerleştirilmelidir.

Resim-84: Eczane Tabelası

Kaynak: Yazarın kendi arşivinden.

Yapılarda yer alan iş yeri tabelalarının, şehrin estetik ve mimarî dokusunu bozmayacak, kentin doğal ve tarihî silueti ile çelişmeyecek şekilde tasarlanması gerekmektedir.

3.9.3. Tabelanın Çevre ve Mekanla Uyumsuz Olması

Resim-85'deki iş yeri, Antakya'nın tarihi bir caddesi olan Kurtuluş Caddesi'nde bulunmaktadır. Bu caddede mimari olarak, kesme taş ve ahşap ile oluşturulmuş yapılar ağırlıktadır. Kentin mimari dokusu söz konusu olduğunda bu cadde öne çıkan mekanlar arasındadır. Bu ve buna benzer mekanlar kentin dokusunun korunmasında, özellikle üzerinde durulması gereken bir konudur. Yapılan incelemeler doğrultusunda resim-85' deki iş yerinin, görsel açıdan bulunduğu mevkinin dokusunu farklılaştırdığı görülmektedir. Tabelaların tasarımları hazırlanırken, mekanın ve caddenin özellikleri dikkate alınmalıdır. Tabelaların renk, şekil ve boyutlarının yetkili idarelerce belirlenmesi gerekmektedir.

Resim-85: İnternet Kafe İş Yeri

Kaynak: Yazarın kendi arşivinden.

3.9.4. Tabelada İşlevine Uygun Malzeme Kullanılmaması

İş yeri tabelalarında tasarımdan ve mekan araştırmasından sonra sıra malzeme seçimine gelmektedir. Malzemenin kaliteli ve yapıyı bozmayacak biçimde seçilmesi oldukça önemlidir. Tabelanın malzemesinin seçimi, iş yerinin dış görünüşünü ve mesajın alıcıya iletilmesini doğrudan etkilemektedir. Tabelalarda kullanılacak olan malzemenin kaliteli ve uzun ömürlü olmasına özen gösterilmelidir. Kalitesiz malzemelerle oluşturulan tabelaların kullanılmasıyla, bir süre sonra yıpranan ve görüntü kirliliğine sebep olan sorunlar ortaya çıkmaktadır. Malzemenin gelişi güzel bir şekilde seçilmesi iş yerinin kalitesinin düşmesinin yanısıra, mesajın alıcıya iletilmesinde de olumsuz etkileşime sebep olabilmektedir. Dolayısıyla iş yerinin müşteri potansiyelinin düşmesi de olasıdır. İş yeri tabelalarında birçok malzeme çeşidi kullanılmaktadır. Bunlar malzemenin ham maddesine, maliyetine ve kalitesine göre değişiklik gösterebilmektedir. İş yeri tabelalarında kullanılacak malzemeler arasında şu özellikler aranmalıdır:

- **Dayanıklılık**: İş yeri tabelaları, hava şartlarının oluşturabileceği etkilere karşı dayanıklı olmalıdır. Güneş ışığı, yağmur, rüzgar gibi dış etkenler tabelaların renklerinin solmasına, çürümesine ve paslanmasına sebep olabilmektedir. Ayrıca bu gibi sebeplerden dolayı tabelalar düşebilir, dökülebilir ve sonucunda yaralanmalara sebep olabilir. Bu yüzden iş yeri tabelasında kullanılan malzemenin dayanıklı olması oldukça önemlidir.

- **Kullanışlılık**: Teknolojinin gelişmesiyle birlikte kullanılan malzemeler hem maliyet hem de kullanışlılık bakımından gelişim göstermektedir. Eskiden tabelalar oyma, kabartma vb. şekillerde yapılır, tek bir iş yerinde ve tek şekilde kullanmak için üretilirlerdi. Günümüzde ise, tabelalarda folyo, pleksiglas gibi sökülüp değiştirilebilir olan malzemeler de tercih edilebilmektedir. Bu tür malzemeler sürdürülebilir özelliktedir. Örneğin folyo yapıştırma tekniği uygulanmış olan bir tabelada, dış etkenlerden dolayı oluşan deformasyonların veya yapılan hataların giderilmesi için, folyoların sökülüp tekrar yapıştırılabilme olanakları vardır. İş yerinin değişmesi durumunda kullanılan tabelanın çöp olmaması ve el değiştirmesi yönünden de avantaj sağlamaktadır.

- **Kalite**: Tabelaların kaliteli olması; kolayca kirlenmemesi, deforme olmaması ve kolayca bakım yapılabilmesi gerekmektedir. Ayrıca vinil, folyo vb. baskıların yapıldığı makineler yanlış kullanıldığında, bakımı yapılmadığında ve içerisinde kullanılan boyalar kalitesiz olduğunda ortaya çıkan sonuç da kalitesiz olacaktır.

Resim-86'da kasap dükkanına ait bir tabela görülmektedir. Bu tabelada vinil germe tekniği uygulanmıştır. Viniller; metal, pleksiglas, polikarbon gibi diğer malzemelere göre daha az dayanıklıdır. Ham maddesi bakımından esnek yapıya sahip bir malzeme olduğu için, yoğun güneş ışınlarına maruz kaldığı takdirde solabilmektedir. Yapılan vinil baskılarda, kalitesiz boya kullanımı da tabelanın ömrünün kısa olmasındaki bir diğer etkendir. Bu iş yeri tabelasının boyasının solduğu ve bakımının yapılmamış olduğu görülmektedir.

Resim-86: Kasap İş Yeri Tabelası

Kaynak: Yazarın kendi arşivinden.

3.9.5. Tabelada İşlevi Dışında Detayların Kullanılması

İş yeri tabelalarının biçimsel özellikleri yanında içeriksel özellikleri de tabelanın estetik ve dokuya uygun olması bakımından oldukça önemlidir. Bir tabelanın içeriksel özellikleri arasında; yazı, desen, şekil, vb. unsurlar bulunur. Bir iş yeri tabelasının işlevi alıcıya bilgi vermek olduğundan, tabelada kullanılacak olan unsurların dikkatli ve özenli bir şekilde uygulanması gerekmektedir. Aksi takdirde tabela amacını yerine getiremeyeceği için görüntü kirliliği oluşmasına sebep olacaktır.

Resim-87: Butik İş Yeri Tabelası

Kaynak: Yazarın kendi arşivinden.

Resim-87'de Antakya'da bulunan butik iş yerine ait tabelada, beyaz kontürlü (dış çizgi, çerçeve çizgisi) script (el yazısı) yazı karakteri kullanılmıştır. Bu tip yazı karakterlerinin uzaktan okunması ve anlaşılması sade yazı karakterlerine göre daha zordur. Bu yüzden iş yeri tabelalarında pek tercih edilmemektedir. Seçilen yazı tipi (resim-87/a), okunması ve anlaşılması kolay olmayan bir karaktere sahiptir. Tabelalarda bu şekilde yazı karakterlerine yer vermek, olası bir müşterinin iş yeri hakkında bilgi edinemediği için alışveriş yapmamasına yol açabilir. Dolayısıyla tabelada kullanılan şekiller ve yazılar, kent dokusuna zarar vermesinin yanısıra, iş yerinin müşteri potansiyelini de olumsuz yönde etkileyebilmektedir.

Resim-87/a: Butik İş Yeri Tabelasındaki Tipografik Detay

Kaynak: Yazarın kendi arşivinden.

Tabelalarda kullanılan yazı karakterlerinin okunması kolay olacak bir şekilde seçilmesinin yanısıra firmalar kendi iş yerleri için özel yazı karakteri de tasarlayabilir ya da tasarımcılara tasarlatabilirler. İş yerlerinin kendilerine özel yazı karakteri üretimi, potansiyel olarak zaman alıcı olsa da özgün ve kişisel bir özelliğe sahip olmaktadır (Ambrose ve Harris, 2014: 109).

İş yeri tabelaları içerisinde herhangi bir işlevi olmayan yazılardan kaçınılmalıdır. İş yerinin tanıtımının veya amacının dışında kullanılan yazılar, tabelanın anlaşırlığını yitirmesine ve gereksiz bir kalabalığın oluşmasına sebebiyet vermektedir. Resim-87/b' deki iş yerinin tabelasında bulunan bu yazı; okunabilir olmamasıyla birlikte, iş yerinin amacı ve işleviyle de bağdaşmamaktadır.

Resim-87/b: Fazla Yazı Detayı

Resim-87/c: Fazla Görseller

Kaynak: Yazarın kendi arşivinden.

"Bir mesajın açık, ekonomik ve estetik bir yolla iletilmesi, grafik iletişimin başlıca amacı ve başarı kriteridir. Grafik iletişimin ekonomik olması demek; mümkün olan en az sayıda görsel imgenin, mümkün olan en yüksek sayıda bilgiyi aktarabilmesi demektir" (Becer, 1997: 28-29). Bir iş yeri tabelası, broşür veya afiş ile aynı amacı gütmemektedir. Bu yüzden logo dışında tabelanın içeriğinde kullanılan şekiller, iş

yerinin tanıtımını yapan özellikleri barındırmalıdır. İçerikte kullanılan şekillerin, tabelanın amacına aykırı olması tabelanın sorunları arasında gösterilebilir. Örneğin, resim-87/c' deki "gülen surat" simgesi, kadınlara yönelik kıyafet satan bir butik dükkanının amacına ve işlevine ters düşmektedir. Tabelalar, kamusal alanlarda bulunduğu için kişisel bir alan olarak algılanmamalı ve üzerinde insanların anlamlandıramayacağı şekiller barındırmamalıdır.

Marka denildiğinde ilk olarak akla, herhangi bir şeyi ifade eden sembol, resim, harf vb. öğelerin birleştirilerek iş yerlerinin tanıtımını yapan logolar gelmektedir (Fidan 1996: 1905). Örneğin, resim-88'te kıyafet satan bir iş yerinin tabelasında sembol olarak bir timsah kullanılmıştır.

Resim-88: Lacoste Firma Logosu

Kaynak: https://www.celiktabela.com/lacoste-tabela (Erişim Tarihi: 29.05.2019)

3.9.6. Tabelalarda Dil Kirliliği Oluşturulması

Türkiye'nin hemen her kentinde olduğu gibi, Antakya'da da çoğu iş yeri tabelalarında yabancı dil kullanıldığı görülmektedir. Ayrıca birçok tabelada, Türkçe kelimelerin değiştirilerek başına veya sonuna ek kelimeler getirildiği, bu yüzden ortaya hiçbir dilde olmayan kelimeler oluşturulduğu görülmektedir.

Dil kirliliğinin sebeplerine değinen Aydın (2003), Türkiye'de insanların, her şeyin iyisinin ve kalitesinin Batı'da olduğunu düşündüklerini, bu yüzden yabancı firmalara ilgi duyduklarını söylemiştir. Kolcu'nun yaptığı araştırmaya göre ise (2004),

yabancı dil kullanımının nedenleri arasında ilgi çekmek, farklılık yaratmak, kaliteli mal satıyormuş algısı uyandırmak, dünyada egemen dil olan İngilizce kelimeleri daha çekici bulmak olduğu düşünülmektedir. Bu tip durumların sonucunda da iş yeri tabelalarında bulunan dil kirliliği gibi olumsuzluklar, ister istemez kentin dokusunu da etkilemektedir (resim-89,90).

Resim-89: Yabancı Dil Kullanımına Örnek İş Yeri Tabelaları

Kaynak: Yazarın kendi arşivinden.

Resim-90: Yabancı Dil Kullanımına Örnek İş Yeri Tabelası

Kaynak: Yazarın kendi arşivinden.

2011 yılından itibaren, Antakya'nın sınırında bulunan Suriye'den kaynaklanan yoğun göç dalgaları, kentin nüfusuyla birlikte sosyal ve kültürel yaşamını da önemli ölçüde etkilemiştir. Bu durumun getirdiği olumsuzluklardan birisi; sokaklarda, dil karmaşası sonucu Arapça iş yeri tabelalarının ortaya çıkmaya başlamasıdır. Antakya'daki iş yeri tabelalarında Arapça ve İngilizce başta olmak üzere yabancı kökenli dillerde yazılmış tabelalar üretilmiş ve bunun sonucunda dil kirliliği meydana gelmeye başlamıştır. Kentte çoğalan yabancı kökenli yazıların bulunduğu tabelalar

belediyeler tarafından önlenmeye çalışılsa da bir süre sonra kaldırılan tabelaların yerine getirilenler, arapça harfler dışında latin harfleriyle oluşturulmuş arapça kelimelerden öteye gidememiştir. Dolayısıyla, yalnızca Arap alfabesinden Latin alfabesine geçildiği saptanmıştır. Dil kirliliği de dahil olmak üzere, günümüzde çoğu kentin önemli bir sorunu haline gelen iş yeri tabelaları, gerekli önlemler alınmadığı taktirde, ciddi şekilde görüntü kirliliği oluşmasına sebep olmaktadır.

Resim-91: Arapça Tabela, Antakya

Kaynak: Yazarın kendi arşivinden.

Resim-92: Arapça Tabela 2, Antakya

Kaynak: Yazarın kendi arşivinden.

Resim-93: Arapça Tabela 3, Antakya

Kaynak: Yazarın kendi arşivinden.

3.9.7. Tabelada Kalabalık İçerik Oluşturulması

İş yeri tabelasının amacının tanıtım yapmak olduğu düşünüldüğünde; içeriğinde iş yerinin adının ve türünün yazılmış olması beklenmektedir. Diğer detaylı bilgiler ise tabela dışında; broşür, katalog, reklam panoları gibi diğer grafik tasarım ürünlerinde verilmektedir. İş yeri tabelalarının içeriğinde fazla detaya yer verilmesi tabelanın işlevini yerine getirmesindeki engellerden biridir. Resim-94 ve 95'te tabelalarda fazla detay kullanıldığı görülmektedir.

Resim-94: Fazla İçeriğe Sahip İş Yeri Tabelası 1

Kaynak: Yazarın kendi arşivinden.

Resim-95: Fazla Detaya Sahip İş Yeri Tabelası 2

Kaynak: Yazarın kendi arşivinden.

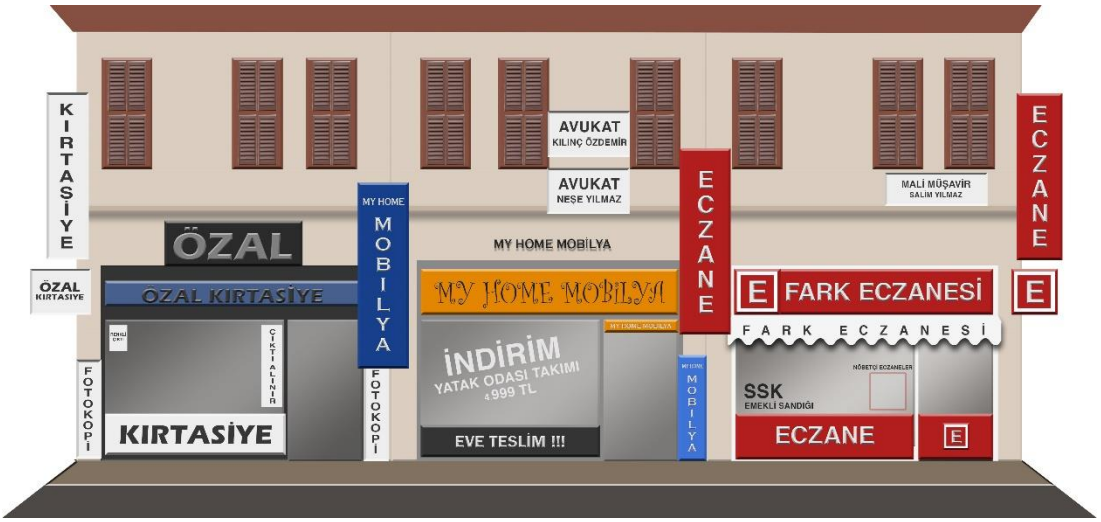
3.10. İş Yeri Tabelası Uygulama Önerileri

Antakya, kent dokusu açısından Türkiye'nin önemli kentlerinden birisidir. Bu kenti önemli yapan özellikler arasında, tarihi çarşılarında, sokaklarında ve caddelerinde yer alan çeşitli iş yerleri bulunmaktadır. Dolayısıyla, hazırlanan ve yerleştirilen iş yeri tabelaları da kentin dokusuyla uyumlu olmalı ve zarar vermemelidir.

İş yerlerinde meydana gelen ve görsel kirlilik yaratan her bir unsur, caddenin ve kentin dokusunu da olumsuz yönde etkilemektedir. İş yeri tabelalarının kent mekanlarıyla uyumsuz olması ile birlikte, biçim ve içeriğinde yapılan hatalar görüntü kirliliğine sebep olabilmektedir. Bu sorunlar arasında şunlar gösterilebilir:

- Yazı tipi ve boyutu.
- Renk uyumu ve kontrast.
- Yerleştirilen levhaların sayısı, oranı, boyutu, şekli ve konumu.
- Yabancı dil kullanımı.
- Tabelaların mekanla ilişkisi
- Tabelaların ürün veya hizmetle ilişkisi

Resim-96: Düzensiz İş Yeri Tabelaları Örneği

Kaynak: Yazarın kendi uyarlamasıdır.

Bu kriterler ele alınarak tabelalar oluşturulduğunda ortaya Resim-96'daki gibi bir sonuç çıkmaktadır. Hazırlanan bu tasarımda, tabelalarda yapılan hatalar ortadan kaldırılarak, iş yerleri arasında renk ve tente açısından benzer nitelikler oluşturulmuştur (resim-97). Bu sayede, iş yerlerinin, caddenin tarihi dokusuna verdikleri zarar, asgari düzeye indirilerek görüntü kirliliğinin önüne geçilmeye çalışılmıştır.

Resim-97: Düzensiz İş Yeri Tabelaları Örneği

Kaynak: Yazarın kendi uyarlamasıdır.

3.10.1. Kurtuluş Caddesi

"Kolonadlı Cadde" olarak da tanımlanan, bugünkü adıyla "Kurtuluş Caddesi", ilk olarak Roma Döneminde kurulmuştur. Bu cadde, Romalılar'ın Antakya'ya kattıkları en önemli yapılardan birisi olmuştur. O dönemde süslemeli, kaldırım

döşemeli ünlü Kolonadlı Cadde inşa edildikten sonra Romanın en işlek caddesi olmuştur (Arslan, 2017: 580). Bir başka kaynağa göre "Herod Caddesi" olarak da bilinen Kurtuluş Caddesi, "Kurtuluş" adını, Hatay'ın Fransız işgalinden sonra almıştır (www.antakya.com).

Resim-98: Kurtuluş Caddesi

Kaynak: https://www.antakyagazetesi.com/turist-patlamasi-yasar-miyiz/ (Erişim Tarihi: 10.07.2019)

Habib-i Neccar Camii'nin de üzerinde bulunduğu bu caddenin kent için turistik bir önemi bulunmaktadır. Her yıl birçok turistlerin ziyaret ettiği bu caddenin üzerinde yer alan yapılarda, kapı ve pencerelerdeki bezmeli taş işçiliği dikkat çekmektedir. Bu yapılarda, Osmanlı'nın son dönemlerinde, batının mimari bezeme ögelerinin yerel biçimlerle harmanlandığı eklektik bir üslup hakimdir. Yapılarda, ahşap ve taş işçiliklerinin yanısıra tuğla ve betonarme gibi biçimsel özellikler de gözlemlenmektedir. Cadde üzerindeki yapıların zemin katları genellikle iş yeri olarak kullanılmaktadır. "11 m enide ve 1,3 km" uzunluğunda olan bu caddede iş yerlerinin sayısı oldukça fazladır (www.antakya.com).

Hazırlanan tasarımda, iş yeri tabelaların renk ve biçimsel özellikleri açısından bir dil birliği sağlanmıştır. Tabelalar, iş yerlerinin uygun kısımlarına harfler yapıştırılarak oluşturulmuştur. Kurtuluş caddesinde mekânsal açıdan birbirinden farklı iş yerleri bulunduğundan, söz konusu harfler uygun boyutlu levhalar üzerine yapıştırılarak da elde edilebilirler (resim-99).

Resim-99: Kurtuluş Caddesi Tek-tip İş Yeri Tabelası Uygulama Önerisi

Kaynak: Yazarın Kendi Uyarlamasıdır.

Resim-100: Metal Levha Üzerine Harf Yapıştırma

Resim-101: Fener Tabela Tasarımı

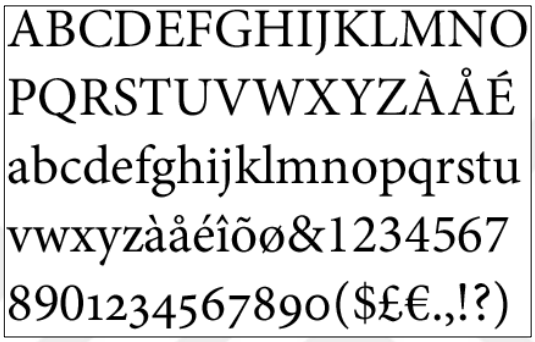

Kaynak: Yazarın Kendi Uyarlamasıdır.

Cadde üzerinde çok fazla iş yeri olduğu için tabelalarının görünmemesi durumunda, ana tabelalara ek olarak fener tabelalar da yerleştirilmiştir. Bu sayede iş yerlerinin daha kolay algılanabilmesi sağlanmıştır. Ayrıca iş yerleri, ana tabelada bulunan kısıtlamalara rağmen, fener tabelalarda iş yerlerine ait logolarını kullanabilmektedirler (resim-101).

Bu tasarımdaki tabelalarda tek-tip yazı tipi kullanımının sonuçları görülmektedir. Kullanılan bu yazı tipi, 1990 yılında Adobe Systems tarafından piyasaya sürülen ve tırnaklı bir yazı tipi olan "Minion Pro"dur (resim-102). Robert Slimbach tarafından Rönesans döneminin sonlarından esinlenerek tasarlanan bu yazı tipinde, gövde metni genişletilmiş ve okunaklılık artırılmıştır. İşlemeli duvarlara ve pencerelere sahip olan kurtuluş caddesindeki iş yeri tabelalarında, tırnaklı bir yazı tipi olan "Minion Pro" kullanılması hem işlevsellik hem de estetik yönden daha uygun görülmüştür.

Resim-102: "Minion Pro" Yazı Tipi

Kaynak:http://www.luckymanpress.com/teach/pages/Links/font_images/whatthefont.html (Erişim Tarihi: 11.06.2019)

3.10.2. Saray Caddesi

Antakya, tarihi yapıların korunduğu birçok mekana sahiptir. Bu önemli mekanlardan birisi Asi Nehri'nin kıyısında yer alan "Saray Caddesi"dir. Bu cadde kentin en kalabalık caddelerinden birisi olarak öne çıkmaktadır. Yaşanan yoğunluktan dolayı araç trafiğine kapanan tarihi caddeye, yalnızca yaya olarak girilebilmektedir. Tarihi yapılara sıkça karşılaşılan Saray Caddesi, turistlerin de ilgi odağındadır (https://icimdekigezgin.com/antakya/). Yerli ve yabancı turistler için önemli uğrak yerlerinden biri olmasının yanısıra, kent halkı için de yoğun bir şekilde ziyaret edilen caddelerden birisidir. Ayrıca, bu caddenin tarihi yapıların yanısıra, her yapının içerisinde yer alan iş yerleri de sıkça ziyaret edilmektedir. Bu bağlamda, Antakya'nın kent kimliğinin oluşmasında önemli bir katkı sağlayan Saray Caddesi, iş yerlerinin de etkisiyle hareketli bir yapıya sahiptir. Kültürel ve sosyal etkileşimin bu denli yoğun olması da bulunduğu bölgeyi oldukça zengin bir hale getirmiştir. Dolayısıyla bu caddede meydana gelen en küçük bir değişiklik, bu özelliklerin değişmesine veya yitirilmesine sebep olabilir. İş yeri tabelalarının düzensiz ve karmaşık bir durum yaratmaması için gerekli önlemlerin alınması gerekmektedir.

Resim-103: Saray Caddesi, Antakya

Kaynak: https://www.instagram.com/p/BuiD0WEAAv8/ (Erişim Tarihi: 02.06.2019)

Antakya'nın kent dokusuyla yoğun bir şekilde etkileşimde bulunan "Saray Caddesi"nde, bölgenin önemli noktalarını iş yerleri oluşturmaktadır. Bu iş yerlerinin kullandıkları tabelaların farklı ve düzensiz olması, caddenin ve dolayısıyla da kentin dokusunun değişmesine ve görüntü kirliliğinden kaynaklı oluşabilecek olumsuz sonuçlara zemin hazırlayabilmektedir. Araştırma ile elde edilen veriler ve yapılan gözlemlerin sonucu ortaya çıkan bilgiler ışığında Saray Caddesi model olarak alınmış ve tek-tip iş yeri tabelası uygulama önerisi hazırlanmıştır (resim-104).

Resim-104: Saray Caddesi Tek-tip İş Yeri Tabelası Uygulama Önerisi

Kaynak: Yazarın kendi uyarlamasıdır.

Hazırlanan bu tasarımda, iş yeri mekanlarında kullanılması uygun görülen tabelalar, kentin çoğunlukla ahşap ve taş mimariye sahip olması nedeniyle, ince-uzun keresteler bir araya getirilerek ahşap ve dikdörtgen bir zemin elde edilmiştir (resim-105). Ayrıca birer fener tabela da yerleştirilerek, tabelaların görülme olasılığının artırılması düşünülmüştür (resim-105). Bu doğrultuda, mimari açıdan önemli bir dokuya sahip olan tarihi yapıların, tabelalar tarafından örtülmesinin önüne geçilmesi hedeflenmiştir. Caddenin baskın rengi olan kahverengi tonlar dikkate alınarak, koyu kahverengi zemin üzerine, içlerinde led ışık bulunan beyaz renkli harfler yerleştirilmiş ve kontrast (zıtlık) elde edilmiştir. Yazılar oluşturulurken kullanılan malzemenin; dayanıklı olabilmesi ve ışığı geçirebilmesi açısından pleksiglas olması uygun olacaktır. Bu sayede tabelaların, gözü yormadan rahatça okunabilmesi ve mimari dokuya uygun bir renge sahip olması amaçlanmıştır.

Resim-105: Saray Caddesi Ahşap Tabela Tasarımı

Kaynak: Yazarın Kendi Uyarlamasıdır.

Resim-106: Saray Caddesi Fener Tabela Tasarımı

Kaynak: Yazarın Kendi Uyarlamasıdır.

İş yerleri kapılarının üzerinde bulunan dikdörtgen tabelalar ve fener tabelaların içeriğinde "Helvetica" yazı karakteri kullanılmıştır (resim-107). Bu yazı karakterinin

en önemli özelliği yalın, anlaşılır ve okunaklı olmasıdır. Bu yüzden kullanımı oldukça yaygındır. Bu tasarım, Saray Caddesinde tek-tip iş yeri tabelası yapılması durumunda, sonucunun nasıl görüneceği hakkında bilgi vermektedir.

Resim-107: "Helvetica" Yazı Tipi

Kaynak: https://www.myfonts.com (Erişim Tarihi: 14.07.2019)

SONUÇ ve ÖNERİLER

Günlük hayatta sıkça karşılaşılan tabelalar, işlevsel açıdan yaşamı kolaylaştıran birer araç niteliğindedir. Hemen hemen tüm yerleşim yerlerinin ayrılmaz parçası haline gelen, insanları bilgilendiren veya yönlendiren bu tabelalar, kişilerin ihtiyaçları doğrultusunda hedeflerine rahatça ulaşabilmelerini sağlamaktadır. Teknolojiyle birlikte tabelalarda kullanılan malzemeler de gelişmiş ve çeşitlenmiştir. Örneğin cam, metal, plastik, vb. bileşenler polikarbon, pleksiglas, neon ve led tabelalar halinde karşımıza çıkmaktadır. Bu gelişmelerle birlikte, birbirinden farklı malzemelerin işlenmesi, dolayısıyla tabelaların üretilmesi de hız kazanmıştır. Özellikle kentsel yerleşim yerlerinde tabelaların sayısı çok fazla olduğu için, iş yerlerinde dikkat çekmeye yönelik tabelalar kullandığı görülmektedir. Bu yüzden caddelerde ve sokaklarda farklı boyutlarla ve malzemelerle birbirinden ayrılan ve dikkatleri üzerine çeken tabelalarla karşılaşılmaktadır.

İş yeri tabelaları, işlevsel olmasının yanında görsel açıdan da ön plana çıkmaktadır. Bu tabelaların çok çeşitli olması, bulundukları kentlerin görsel dokusunun biçimlenmesinde belirleyici bir rol oynamaktadır. Günlük yaşamda çoğu zaman avantaj sağlayan tabelalar, kimi zaman da kentin görsel dokusunu olumsuz yönde etkileyebilmektedir. Özellikle kendine has kimliğiyle sıradan yerleşim yerlerinden farklı olan kentlerde durum ciddi boyutlara ulaşabilmektedir. Nitekim tarihi, kültürel ve mimari dokusuyla ön plana çıkan Antakya Kenti'nde iş yeri tabelalarının görsel kirlilik oluşturması, kent dokusuna önemli ölçüde zarar vermektedir.

Nüfus yoğunluğu açısından kalabalık bir kent olan Antakya, günümüzde oldukça hareketli bir imaja sahiptir. Özellikle 2011 yılından itibaren, Antakya'nın sınırında bulunan Suriye'den kaynaklanan yoğun göç dalgaları, kentin nüfusuyla birlikte sosyal ve kültürel yaşamını da önemli ölçüde etkilemiştir. Bu durumun getirdiği olumsuzluklardan birisi; sokaklarda, dil karmaşası sonucu Arapça iş yeri tabelalarının ortaya çıkmaya başlamasıdır. Antakya'daki iş yeri tabelalarında Arapça ve İngilizce başta olmak üzere yabancı kökenli dillerde yazılmış tabelalar üretilmiş ve bunun sonucunda dil kirliliği meydana gelmeye başlamıştır. Kentte çoğalan yabancı kökenli yazıların bulunduğu tabelalar belediyeler tarafından önlenmeye çalışılsa da bir süre sonra kaldırılan tabelaların yerine getirilenler, arapça harfler dışında latin harfleriyle

oluşturulmuş arapça kelimelerden öteye gidememiştir. Dolayısıyla, yalnızca Arap alfabesinden Latin alfabesine geçildiği saptanmıştır. Dil kirliliği de dahil olmak üzere, günümüzde çoğu kentin önemli bir sorunu haline gelen iş yeri tabelaları, gerekli önlemler alınmadığı taktirde, ciddi şekilde görüntü kirliliği oluşmasına sebep olmaktadır. Ayrıca kent dokusunu olumsuz yönde etkileyen ve değişmesine neden olan bir diğer etken, iş yeri tabelalarının gereken hassasiyetle uygulanmamasıdır. Araştırmaya göre, Antakya'da gözlemlenen birçok iş yeri tabelasının, içerik yönünden kentin dokusu ile olumsuz bir etkileşim içerisinde olduğu görülmüştür. Problemin kaynaklarından bir diğeri, tabelaların tasarımının grafik tasarım ilke ve elemanlarına ters düşmesi ve gelişigüzel oluşturulmasıdır. Buna göre birçok tabelada çok farklı yazı karakterlerinin bir arada kullanıldığı, renklerin gelişi güzel seçildiği, yazıların okunaksız olduğu ve birbiriyle uyumsuz görsellere yer verildiği görülmüştür. Antakya'da yer alan bir diğer problem, teknolojinin gelişmesiyle hızlanan tabela üretimiyle birlikte, kalitesiz malzemelerin de ortaya çıkmasıdır. Sürdürülebilir ve yenilenebilir türden olmayan malzemeler ucuz olduğu için daha çok tercih edilmektedir. Bu yüzden çabuk yıpranan veya çürüyen tabelalardan bazılarının, kaderlerine terk edildiği gözlemlenmiştir. "Türkiye Cumhuriyeti Çevre ve Şehircilik Bakanlığı" ve "Türk Standartları Enstitüsü", kentlerde görüntü kirliliği oluşturan iş yeri tabelalarının önlenmesi için belediyelere görevler yüklemiştir. Bu sayede İş yeri tabelalarının daha tertipli olmasını ve oluşan olumsuz etkenlerin önüne geçilmesi amaçlanmıştır. Bu doğrultuda Antakya'da, belediyenin gereken denetlemeleri yeterince yapmaması ve önlem almaması da problemin çözülememesindeki bir diğer faktördür. Türkiye'deki birçok kent, tabelaların yarattığı görüntü kirliliğinin önüne geçmek için tek-tip tabela uygulamasını hayata geçirmiş ve olumlu sonuçlar ortaya koymuştur. Dolayısıyla bu tür çalışmalar, karmaşık ve düzensiz durumda olan iş yeri tabelalarının, görüntü kirliliği oluşturmasının engellenmesinde olumlu bir geri dönüş sağlamıştır. Ülkede yapılan bu tür uygulamalar, Antakya Kenti için de örnek teşkil etmektedir. Bu tür bir uygulama, tarihi, mimari ve kültürel açıdan zengin olan Antakya Kenti için de önerilebilir. Bu doğrultuda Antakya Kenti'nin önemli mekanlarından olan Saray Caddesi ve Kurtuluş Caddesi model alınarak, tek-tip iş yeri tabelası uygulamasının örnek tasarımları hazırlanmıştır. Hazırlanan bu öneriyle birlikte, bu değerli kentin özgün yapısını muhafaza etmesi, layık olduğu şekilde temiz bir görünüme sahip olması ve kentin dokusunun bozulmasının engellenmesi amaçlanmıştır.

Bu tez çalışmasında, yapılan gözlemlerin ve literatür taramasıyla edinilen bilgilerin ortaya koyduğu sonuçlara göre şu önlemler alınabilir:

- Kentteki iş yeri tabelalarının sorunlarına yönelik çıkartılan yönetmelikler uygulanmalı ve gerekli denetlemeler yapılmalıdır.
- Yetkililer tarafından dil kirliliğine yönelik düzenlemeler yapılmalı ve iş yeri tabelalarında Türkçe dil kullanımı teşvik edilmelidir.
- İş yeri tabelalarında dayanıksız ve kalitesiz malzeme kullanımından kaçınılmalıdır.
- Tabelalar hazırlanırken mekanların mimari dokusu göz önünde bulundurulmalıdır. İş yeri tabelalarının, kentin dokusunu bozmayacak şekilde yerleştirilmesi veya uygulanması gerekmektedir.
- Tabela tasarımları, grafik tasarım bilgisi olan uzman tasarımcılar tarafından yapılmalıdır. Tasarımların, yalnızca müşterinin isteği doğrultusunda değil, kent dokusu ve estetiğinin de hesaba katılarak oluşturulması gerekmektedir.

KAYNAKÇA

Aksan, Doğan (1998). "*Her Yönüyle Dil"* Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.

Aktaş, İhsan (2009). "*Kentlerin Kimliği*". 12 Mayıs 2009, http://m.haber7.com/yazarlar/ihsan-aktas/402431-kent-kimligi (Erişim Tarihi: 06.03.2019).

Aktürk, Dilek (1993). *"Kentsel Mekânların Tasarımında Psikolojik Boyut Üzerine Bir Araştırma ve Bir Yöntem Önerisi"*. Yayımlanmamış Doktora Tezi, Mimar Sinan Üniversitesi, İstanbul.

Altun, Abdullah (1982), *"Kütahya'nın Türk Devri Mimarisi".* İstanbul: Kütahya Belediyesi ile İ.Ü. Edebiyat Fak. Sanat Tarihi Enstitüsü İşbirliği Yayını.

Ambrose, Gavin ve Harris, Paul (2012). *"Grafik Tasarımda Tipografi"*. (Çev: Bengisu Bayrak), İstanbul: Literatür Yayınları.

Ambrose, Gavin ve Harris, Paul. (2014). *"Grafik Tasarımda Tipografi"*. (Çev: Bengisu Bayrak), İstanbul: Literatür Yayınları.

Arntson, Amy E. (1998). "*Graphic design basics*". Fort Worth: TX: Harcourt Brace College Publishers.

Arslan, Ferhat (Ed.). (2017). *Türkiye Coğrafyası Araştırmaları.* Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.

Ayaydın, Abdullah (2012). "*Evrensel Dil ve Semboller Dünyası: Görsel Sanatlar"*. e-Journal of New World Sciences Academy, V. 7, No:3, ISSN: 1306-311.

Aydın, Ayşegül (2003) "*Küreselleşme".* Eğitim Dergisi, Sayı 4, Kasım 2003.

Ayverdi, İlhan (2005). *"Misalli Büyük Türkçe Sözlük" Cilt: 3.* İstanbul: Kubbealtı Neşriyat.

Becer, Emre (1997). "*İletişim ve Grafik Tasarım"*. Ankara: Dost Kitabevi.

Berger, John (1995). *"Görme Biçimleri"* (Çev.: Salman Yurdanur), İstanbul: Metis Yayınları.

Bevlin, Marjorie Elliott (1994). *"Design through discovery"*, 6. baskı. Fort Worth, TX: Harcourt

Bookchin, Murray (1992). *"Kentsiz Kentleşme".* Çev: Burak Özyalçın, İstanbul: Ayrıntı Yayınları.

Brainard, Shirl (1998). *"A design manual"*, 2. baskı. Upper Saddle River, NY: Prentice-Hall.

Conolly, Peter (1979). *"Pompei"* Newyork: Oxford University Press.

Çotusöken, Yusuf (1996). "*Neler Yapılmalı? Nasıl Yapılmalı?"* Çağdaş Türk Dili. Sayı: 102-103, Eylül.

Demirseren, Şölen (1998). "*Kentlerimizde Kimlik Sorunu ve Günümüz Kentlerinin Kimlik Derecesini Ölçmek İçin Bir Yöntem Denemesi".* Yayımlanmamış Doktora Tezi, Mimar Sinan Üniversitesi, İstanbul.

Çulcuoğlu, Gaye (1995). "*Meydanların Önemi ve Tarihsel Gelişimi".* Ankara: Bilkent Üniversitesi.

Demir, Ataman (1996). "*Çağlar İçinde Antakya".* İstanbul: Akbank Kültür ve Sanat Kitapları.

Doğruel, Fulya (2005). *"İnsaniyetleri Benzer..."* İstanbul: İletişim Yayınları.

Erdönmez, M. Ebru (2005). "*Açık Kamusal Mekânların Toplumsal İlişkileri Yapılandırmadaki Rolü, Büyükdere-Levent-Maslak Aksı".* Yayımlanmamış Doktora Tezi, Yıldız Teknik Üniversitesi, İstanbul.

Erkan, Rüstem (2002). *"Kentleşme ve Sosyal Değişme."* İstanbul: Bilimadamı Yayınları.

Faimon, Peg ve Wiegand, John (2004). *"The nature of design".* Cincinnati, OH: HOW Design Books.

Fidan, Ahmet ve Diğerleri (1996). "*Örnekleriyle Türkçe Sözlük*". Ankara: MEB Yayınları, TTK Basımevi.

Fritsch, Paul R. “The Sign has Oldest Experience Table in Advertising”, Signs of the Times. Feb. 1947. 40-41, 115.

Güvenç, Bozkurt (1999). *“İnsan ve Kültür*”. İstanbul: Remzi Kitabevi.

Hacıhasanoğlu, Orhan (1996). *“Kimlik Sorunu; Mimarlığın Evrensel ve Yerel Boyutları”*. Mimarlar Odası Bursa Şubesi, VIII. Uluslararası Yapı ve Yaşam Kongresi, Bursa, s.257-264.

Önem, Buket ve Kılınçaslan, İsmet (2005). *“Haliç Bölgesinde Çevre Algılama ve Kentsel Kimlik”*. İTÜ Dergisi/ Mimarlık, Planlama ve Tasarım, Cilt:4 Sayı:1, 115-125.

Johnston, Patricia (1997). *“Real Fantasies Edward Steichen’s Advertising Photography”*. California: University of California Press.

Karaman, Özlem (2013). *“Görsel Bildirişim Aracı Olarak Jeosembollerin İnsan Üzerindeki Etkileri”.* Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Samsun.

Kartal, Kemal (1978). *“Kentleşme ve İnsan”.* Ankara: TODAIE Yayınları.

Kaypak, Şafak. (2010). *“Antakya’nın Kent Kimliği Açısından İrdelenmesi.”* Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi. Sayı: 14, s. 373 – 392.

Keleşoğlu, Bengisu (2008). *“Grafik Tasarımda Tipografinin Sesi, Sesin Tipografisi”* Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Anadolu Üniversitesi, Eskişehir.

Kolcu, Hasan (2004). “*Kent Kültüründe Dil Kirlenmesi”.* Kocaeli: Kocaeli Üniversitesi Yayınları.

Korkmaz, Zeynep (1997). *“Günümüzde Dil Yozlaşması”,* Türk Dili, Sayı: 542, Şubat.

Laborit, Henri (1990). *“İnsan ve Kent”*. (Çev. Bertan Onaran), İstanbul: Payel Yayınevi.

Lauer, David ve Pentak, Stephen (1995). “*Design basics*”, 4th edition. Ft. Worth, TX: Harcourt Brace College Publishers.

Nye, David E. (1999). “American Technological Sublime”. New Baskerville, The MIT Press.

Okçu, Burcu. (2007). “*Dış Mekanda Grafik Tasarım Uygulamaları ve Hacettepe Üniversitesi Şenlikleri İçin Bir Öneri”*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi, Ankara.

Paul, Kloeg. (2013). Antioch Te Great (Population and economy of second-century Antioch), Master Thesis.

“*Reklamcılık*”, Bilgilik Webster Ansiklopedisi, Cilt 12, 1998.

Sadoğlu, Hüseyin (2009). *“Türk Kimliği.”* İstanbul: Ötüken Yayınları.

Stewart, Mary (2002). “Launching the imagination”. New York: McGraw-Hill.

Şen, Ayşe İffet (2006). “*Bir Grafik Tasarım Ürünü Olarak Tabelanın Biçim, İçerik ve İşlev Açısından İncelenmesi”* Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi, Ankara

“*Tabela*”, Ana Britannica Ansiklopedisi, Cilt 29, 1994.

Tepecik, Adnan (1994). *“Grafik Tasarlama İlkelerine Dayalı Tasarım Yöntem ve Teknikleri”.* Yayımlanmamış Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi, Ankara.

Tezcan, Mahmut (1995). “*Sosyoloji, Temel Kavramlar”.* Ankara: Feryal Matbaası.

Tuna, Korkut (1987). *“Şehirlerin Ortaya Çıkış ve Yaygınlaşması Üzerine Sosyolojik Bir Deneme.”* İstanbul: İ.Ü. Edebiyat Fakültesi.

Uçar Tevfik Fikret (2004). *“Görsel İletişim ve Grafik Tasarıma”.* İstanbul: İnkılâp Yayınevi.

Ünsal, Yalçın (1984). *“Bilimsel Reklam ve Pazarlamadaki Yeri.”* İstanbul: ABC Kitabevi.

Yücebaş, Çınla (2006). “*Grafik Tasarımda Görsel Bütünlük Oluşturmada Tipografi ile Görseller Arasındaki İlişki ve Sanat Eğitimindeki Yeri”* Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi, İzmir.

Williams, Robin (1996). "*Beyond The Mac is not a Typevvriter"*. California: Pcachpil Pres.

Yazar, Tarık (2010). *"Ondokuz Mayıs Üniversitesi Atakum Kampüsü Bağlamında Görsel Bildirişim Simgelerinin Tasarım ve Uygulama Sorunlarına Genel Bir Bakış ve Model Önerisi"*. Yayınlanmamış Sanatta Yeterlik Tezi, Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Samsun.

Yetim, Nalan (2002). "*Küresel Üretim Yapılanmasına Kültürel Yanıtlar: Ulusal-Yerel, DOĞU-BATI"*. Sayı 18

Yurt Ansiklopedisi (1982). Cilt: 5, İstanbul: Anadolu Yayıncılık. 3370-3486 (1982).

https://blog.lazerci.com (Erişim Tarihi: 17.01.2019).

https://icimdekigezgin.com/antakya/ (Erişim Tarihi: 20.08.2018).

https://mapsconnect.apple.com (Erişim Tarihi: 13.03.2019).

http://whc.unesco.org/en/list/784 (Erişim Tarihi: 26.02.2018).

http://www.jankattein.com/portfolio-item/high-road-leyton (Erişim Tarihi: 19.07. 2018).

http://cevre.besiktas.bel.tr/Document/DownloadFile/86a8a07b-071c-42be-84d8-0c16ad30e7fa (Erişim Tarihi: 06.05.2019).

https://statik.tse.org.tr/upload/tr/dosya/icerikyonetimi/9024/10052018150540-2.pdf (Erişim Tarihi:13.04.2019).

www.hatay.gov.tr (Erişim Tarihi: 30.01.2019).

http://www.antakya.bel.tr (Erişim Tarihi: 28.06.2019).

www.medyauskudar.com (Erişim Tarihi:30.01.2019).

http://sozluk.gov.tr/ (Erişim Tarihi: 23.06.2019).

https://www.turkcebilgi.com/tipografi (Erişim Tarihi: 24.06.2019).

http://www.mardinlife.com/ABnin-destegi-ile-Mardinin-cehresi-degisti-haberi-18925 (Erişim Tarihi: 27.06.2019).

https://www.sanatokulu.com/node/49 (Erişim Tarihi: 28.06.2019).

https://www.antakya.com (Erişim Tarihi: 10.07.2019).